

2026/1

EduRevue

Magazín moderního vzdělávání Národního pedagogického institutu České republiky

Škola jako učící se komunita

ředitelka Eva Smažíková

Co si přečtete v této EduRevue

Škola pro 21. století **Strany 4-5** ►

Vzpomněli byste si na chybu, která vás v životě nejvíc poučila a paradoxně i posunula kupředu? Na tohle jsme se zeptali náměstkyně ředitele Národního pedagogického institutu (NPI) Kláry Bezděkové, odborníka na mediální výchovu Michala Kaderky, učitelky Pavlíny Loňkové a propagátora důležitosti neúspěchu a chyb v životě Tomáše Studeníka.

Mezi námi **Strany 6-33** ►

České školství stojí na prahu zásadních změn. Aby revize rámcových vzdělávacích programů nezůstala jen na papíře, desítky škol po celé republice s podporou NPI ověřují nové modelové školní vzdělávací programy. Barbora Postránecká v rozhovorech vyzpovídala ředitele ZŠ a MŠ Bernartice Jana Cendelína, ředitelku pražské ZŠ a MŠ Ohradní Evu Smažíkovou a ředitelku ZŠ Kairos z Dobřichovic Hanu Frydrichovou. V dalších článcích se dočtete, jak změnu komunikovat, a také o nových podcastech o vzdělávání. Věnují se mediální výchově, umělé inteligenci a tvorbě ŠVP.

My jsme NPI **Strany 34-45** ►

Jsme servisní organizace českého systému předškolního, základního a středního vzdělávání. V nabídce máme pečlivě promyšlené a důkladně navržené nástroje, které podporují školní týmy i jednotlivce. Jsou mezi nimi třeba e-learningy, o kterých v rozhovoru hovoří Klára Pirklová. Jihlavské krajské pracoviště představuje jeho vedoucí Bohumila Kobrlová a seznámíte se i s podporou pro vedení škol. Úvodní rozhovor je s ředitelem NPI Ivem Jupou.

Inspirace **Strany 47-50** ►

Svět českého vzdělávání je povzbudivě čínorodý, živý a kreativní. Existuje celá řada projektů a aktivit, které pomáhají na lokální i celostátní úrovni. Oslovili jsme kolegy z NPI i další odborníky, aby nám dali tipy, co sledovat. Dočtete se třeba o publikaci Experiment ExploreEdu nebo o plánech Knihovny Václava Havla.

Další články, videa a podcasty najdete na webu EduRevue.
www.edurevue.npi.cz

Tématu nových RVP se věnuje web o modernizaci školství.
revize.rvp.cz

Markéta Beková
šéfredaktorka

Téma čísla: Nový školní vzdělávací program

Neděláme na škole revoluci, ale evoluci," říká v rozhovoru ředitelka ZŠ Ohradní Eva Smažiková, jejíž škola se zapojila do pilotáže nových rámcových vzdělávacích programů. Společně s desítkami dalších škol, které ověřují modelové školní vzdělávací programy. Právě fáze pilotáže je mimořádně důležitá, protože ovlivní finální podobu modelových školních vzdělávacích programů. Všechny zapojené školy tak otvírají cestu k tomu, aby plánovaná změna kurikula nezůstala jen na papíře, ale skutečně se propsala do každé třídy.

Do tohoto čísla jsme vybrali příběhy tří škol, které v praxi zkoušejí modelové školní vzdělávací programy ve třech různých variantách – předmětové, integrované a tematické. Jak se jim na této cestě daří, popisují v rozhovorech. Protože je tato proměna mnohem komplexnější, než dokáže pojmut jeden magazínový text, pravidelně v těchto školách natáčíme videoreportáže a sledujeme jejich

cestu ke změně; videa najdete na webu edurevue.npi.cz.

Jeden známý bonmot praví: „Nelze nekomunikovat.“ U změn typu nový rámcový vzdělávací program, úpravy školního vzdělávacího programu, zavádění slovního hodnocení místo známek, výuka venku nebo třeba omezení mobilních telefonů je komunikace klíčová a vyžaduje trpělivé, srozumitelné vysvětlování. V tematické části tohoto čísla se proto věnujeme právě komunikaci změny a dobré praxi, kterou sdílejí ředitelé a ředitelky z několika velmi odlišných základních škol.

A aby inspirace nebylo málo, představujeme vám také tři nové podcastové série z dílny NPI.

Na každou změnu je dnes méně času, než tomu bylo dříve. Současná instantní doba plyne stále rychleji, a pokud chceme ve školách udržet pomyslný prst na tepu doby, nezbyvá než přidat – a zároveň nezapomínat na to nejdůležitější, a sice hodnoty, smysl a kvalitní vztahy s dětmi, kvůli kterým to celé děláme. ■

Jsmo hrdí na účast v kampani Měníme osnovy s těmito partnery

Anketa:

Jaká chyba vás paradoxně posunula nejvíc?

Tomáš Studeník

spoluautor knihy Umění neúspěchu

Moje největší chyba se jmenovala Život po životě. Věřil jsem, že tvořím chytrý startup spojující technologii a smysl — digitální odkaz, kde po člověku zůstanou stopy. Projekt měl mediální úspěch, ale lidé o smrti raději jen čtou. Postupně zanikl a já pochopil, že jsem ho nestavěl pro druhé, ale pro sebe. Po smrti otce jsem chtěl zaplnit ticho, které zůstalo. Technologie byla mou terapií. Selhání mě naučilo, že bolest není základ pro byznys, ale může být zdrojem poznání. I projekt, který zemře, může zachránit svého tvůrce. ■

Pavlína Loňková

zástupkyně ředitele pro 1. stupeň
ZŠ Labyrinth

Jedna z chyb, které mě posunuly vpřed, byl můj strach z chybování. Bála jsem se rozhodovat, nést odpovědnost i tvořit. Učili nás nevyčínávat, neptat se, vyhovět. I já jsem kdysi měla třídní nástěnku s černými puntíky, abych „vyhověla“. Dlouho mi trvalo pochopit, že chyba není ostuda, ale přirozená součást učení. Že má smysl zkoumat, proč vznikla, a učit se o ní mluvit laskavě. Dnes už vím, že chybovat je normální — a je úlevné si to konečně připustit. ■

Michal Kaderka

učitel na Gymnáziu Paměti národa

Udělal jsem v životě mnoho chyb, ale ty spojené se vzděláváním mě posunuly nejvíc. Nezvládl jsem například dostat se na gymnázium na první pokus. Dlouho jsem patřil k těm, kterým ve škole stačila výřečnost a to, co si zapamatovali přímo v hodině. Systematicky učit jsem se ale nikdy nenaučil a během celé školní docházky jsem si neosvojil ani základní studijní návyky, například pravidelnou práci s poznámkami. Narazil jsem až ve chvíli, kdy přirozená paměť přestala stačit a bylo potřeba skutečně zabrat. To mě dohnalo. Tahle chyba mi ukázala, že o úspěchu nerozhoduje talent, ale především práce. Odnáším si z toho, že vzdělání má velký smysl a dopad, pokud člověka naučí pracovat, ne jen obstát v hodině. Talent bez píle totiž dříve nebo později narazí. Píle bez talentu většinou ne. ■

Klára Bezděková

náměstkyně ředitele Národního pedagogického institutu

Život mě nejvíc posouvá tehdy, když něco nejde podle plánu. S údivem sleduji, jak si občas vezme věci do vlastních rukou a zařídí změnu, ke které bych se sama nikdy neodhodlala. Obvykle jinak, než bych chtěla – a někdy i nepohodlně. Ale s odstupem času mi tyto neplánované zvraty připadají jako velké štěstí. Učím se je přijímat, vážit si jich, brát je jako cenné životní lekce a někdy se jim i zasmát. A ono to jde. ■

Nový ŠVP? Pojďme do toho

České školství stojí na prahu zásadních změn. Aby revize rámcových vzdělávacích programů nezůstala jen na papíře, desítky škol po celé republice s podporou NPI ověřují nové modelové školní vzdělávací programy. Přečtěte si příběhy ze tří škol, které se vydaly na cestu ke změně.

ZŠ a MŠ Ohradní strany 8–11

ZŠ a MŠ Bernartice strany 12–15

ZŠ Kairos strany 16–19

Jak se z tradiční školy stává učící se komunita

Text: **Barbora Postránecká**

Když se objevila možnost zapojit se do pilotáže nových rámcových vzdělávacích programů, pražská ZŠ Ohradní chvíli váhala, pak to ale vyhodnotila jako příležitost být o krok napřed. Jak se z tradiční školy stane učící se komunita? Jak se řídí změna, která vyžaduje odvahu, trpělivost a velkou důvěru? A co se děje v hodinách, kde se učí celý den v integrovaných blocích? O své zkušenosti mluví ředitelka školy Eva Smažíková.

Jste škola na pražském sídlišti s 640 žáky, dalších 140 je ve vaší mateřské škole. Máte přes sto zaměstnanců. Řadu let jste měli kromě běžných tříd i třídy speciální pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Promitá se to do vašeho současného fungování?

Naše dlouholetá zkušenost s inkluzivním vzděláváním zásadně ovlivňuje podobu školy i dnes. Podařilo se nám vytvořit silný podpůrný tým. Aktuálně jsou ve školním poradenském pracovišti dvě školní psycholožky, dvě metodičky prevence, dva výchovní poradci a sociální pedagožka. V pedagogickém sboru máme také šest speciálních pedagogů a deset asistentek pedagoga. S ohledem na nový RVP, který klade důraz na wellbeing a bez-

pečné prostředí, bude role poradenského týmu v nadcházejících letech zásadní.

Co ve škole děláte pro dobré klima?

Proaktivně pracujeme s třídními kolektivy. Na druhém stupni zařazujeme pravidelné třídnické hodiny, do nichž chodí školní psycholožky. Společně s učiteli sledují atmosféru ve třídě, podporují komunikaci mezi žáky a pomáhají udržovat zdravé vztahy. Na prvním stupni začínáme každý den komunitním kruhem. Pracujeme také s individuálními výchovnými plány žáků. I za mnou žáci pravidelně docházejí.

S čím za vámi chodí?

Žáci u nás dostávají možnost vybrat si, s kým chtějí individuální výchovný plán řešit. Nedávno jsme řešili velký problém v jedné třídě a žáci

Foto: David Háva

si mohli vybrat mezi mnou, výchovnou poradkyní, školní psycholožkou a metodičkou prevence.

To je vstřícná nabídka.

My už opravdu řadu let pracujeme na tom, abychom fungovali jako otevřená komunita. Stále o tom ve škole mluvíme a pracují tu lidé, kteří to mají nastavené stejně. Školní poradenské pracoviště navíc neslouží jen žákům, ale i dospělým. Vyučující může přijít konzultovat nejen situace ve třídě, ale i pracovní těžkosti či jiná témata. Zároveň spolupracujeme

Eva Smažíková

Studovala na Jihočeské univerzitě, konkrétně český jazyk a hudební výchovu pro 2. stupeň na Pedagogické fakultě. Od roku 2000 působí na ZŠ a MŠ Ohradní. Ředitelkou se stala v roce 2015. Zároveň působí na jiných školách jako mentorka a průvodkyně. Je vedoucí pracovní skupiny Moderní didaktické formy, rozvoj klíčových kompetencí v MAP Praha 4.

i s externími pracovníky, mentory, kouči, supervizory. Sama se pravidelně setkávám se supervizorem.

Co s ním řešíte?

Témata, která jsou náročná, nebo když něco prostě nefunguje. Pomáhá mi udržet si nadhled, zdravé hranice v náročných tématech a situacích, které nejsou jednoduché. Aktuálně řešíme, jak efektivně implementovat změny RVP do našeho ŠVP, jakým způsobem do tématu vstoupit, co a jak chtít po pedagogickém sboru, jaký postup zvolit, jaké fáze nás čekají.

Co dalšího ve škole ještě děláte a posouvá vás to profesně dopředu?

Zavedli jsme tři učící se skupiny učitelů a stanovili tři témata, která v nich rozvíjíme: první je čtenářství, druhé badatelství a třetí učíme se učit, což je třídní management, metody aktivního učení, formativní přístup. Tato témata drží v každé skupině takzvaní rozvojoví garanti. Každý učitel ve škole může být členem všech tří skupin nebo jen některé nebo žádné. Dobrovolně a pravidelně se setkávají, navzájem

se učí, otevírají si své hodiny, inspiroují se. Velmi podporujeme také hospitace jako příležitost k posunu a pozitivní zpětné vazbě.

Jak dlouho máte učící se skupiny?

Pět let. S mojí paní zástupkyní jsme absolvovaly v roce 2018 program Ředitel naživo. Po jeho ukončení jsme začaly přemýšlet, že je víc než nutné školu začít posouvat dál, budovat společnou vizi a otevřenější kulturu uvnitř sboru. Po covidu jsme naše snahy hodně zintenzivnily. Takhle vnitřní proměna – otevřenější

komunikace, podpora učitelů, sdílení praxe a posilování týmové spolupráce – nakonec vytvořila přirozený most k tomu, co dnes přináší nový RVP. Mnoho jeho principů totiž v praxi děláme už několik let: kompetenční přístup, mezioborové souvislosti, wellbeing, smysluplné učení, posilování gramotností. Právě proto pro nás nebyl nový RVP start od nuly, ale spíše logické pokračování cesty, na kterou jsme se už vydali.

Je nějaká zásadní změna, kterou jste kvůli tomu musela jako ředitelka udělat?

Bylo jich víc. Hodně jsme pracovali na takzvaném distribuovaném leadershipu a postavili jsme silný střední management. Z některých učitelů se stali garanti rozvojových témat či metodik. Rozšířila jsem vedení školy na sedm zástupců s jasnými rolami: první stupeň, druhý stupeň a suplování, metodické vedení, rozvoj ško-

ly, inkluze, MŠ, ekonomika a finance. Díky tomu mám čas tým provázet a mluvit jak s pedagogy, tak s žáky. Moje role ředitelky je dnes více lidrovská než manažerská.

Jak pečujete o vztahy s rodiči?

V každé škole máte angažované rodiče, ale i rodiče, kteří se více ozyvají. U mnoha případů je za tím schovaná nějaká obava, nejistota. Anebo jsou naštvaní na něco, co není v souladu s jejich očekáváními. Hodně nám pomáhají hodnoty školy, které jsme si společně stanovili: spolupráce, zodpovědnost a respekt. Odkazujeme na ně, pokud se rodič začne od hodnot během hovoru odklánět. Hodnoty podporujeme a řešíme i s žáky a kolegy v každodenním životě školy.

Jak aktuálně vypadá vaše příprava na nový školní vzdělávací program?

S kolegyní Lucií Urbančíkovou, naší koordinátorkou ŠVP, říkáme, že neděláme revoluci, ale evoluci. To, co jsme roky budovali uvnitř školy, teď překlápíme do systematičtější podoby v rámci ŠVP.

Proč jste se přihlásili do pilotního ověřování, které vyhlásil NPI?

Abychom byli o krok napřed, než nový ŠVP spustíme naostro. Díky tomu, že jsme několik let cíleně měnili školní klima a přemýšleli o tom, jak učit lépe, se nám v týmu začaly dít různé věci. Jak už jsem říkala, vznikly učící se skupiny, kolegové si začali otevírat svoje hodiny, učit v tandemech, sdílet materiály. Přirozeně se pak začaly rodit další tandemy i další společné projekty. A pak za mnou jednou přišel kolega dějepisář.

S čím za vámi přišel?

Už několik let zavádí badatelskou výuku dějepisu do svých hodin a vy-

čanská výchova, geografie) a přírodovědný (fyzika, přírodopis, chemie a částečně matematika). Žáci mají bloky celý den. Druhé dvě šesté třídy integrovanou výuku nemají. Chtěli jsme mít možnost srovnat, jak bude výuka vypadat ve třídách, kde se bude učit rozdílně.

Co vás ještě čeká?

Po roce jsme vlastně stále na začátku. Nejprve jsme museli sjednotit pojmy, klíčové kompetence, průřezová témata, očekávané výsledky učení a gramotnosti. Druhá vlna přijde ve druhém pololetí, kdy metodici se svými týmy začnou pracovat s očekávanými výsledky učení. Na základě jejich práce připravíme, co zachovat, rozvíjet a kde propojovat předměty. Chceme podporovat nejen kompetenční učení, ale i znalosti. Hledáme cestu, která dává smysl pro naše žáky i učitele. Zatím máme hrubý návrh, ale těšíme se na výsledky práce celého týmu.

tvořil integrovaný humanitní blok, kde žáci přemýšlejí v souvislostech, kriticky, pracují s texty, prameny, obrazy, artefakty, diskutují, argumentují a prezentují. Před dvěma lety přišel s tím, že by chtěl přihlásit školu a pilotovat u nás školní vzdělávací program, konkrétně integrovaný model. Nakonec jsme se přihlásili, vybrali nás a od ledna 2025 jsme to začali chystat. Už teď k němu máme mnoho výhrad a už teď víme, co určitě nechceme a co nám asi nebude fungovat.

Jako příklady pro inspiraci slouží tři modely ŠVP: předmětový, integrovaný a tematický. Vy jste si vybrali integrovaný, což je varianta, kdy spojíte víc předmětů do jednoho bloku. Co přesně zkoušíte?

Od září 2025 pilotujeme integrovaný model v šestém ročníku, pouze v jedné třídě. Máme dva integrované bloky: humanitní (dějepis, ob-

Zní to náročně.

Proměnit přemýšlení, aby vznikla smysluplná, přenositelná a méně zahlcená výuka, bude dlouhý proces a upřímně si neumím představit, že za rok a půl bude povinně spuštěná výuka podle nového RVP ve všech školách.

Co vám během vaší cesty k proměně školy pomohlo vydržet a nepřestat?

Nebylo to vždycky jednoduché. Někdy to byl extrémně bolavý proces a několikrát jsme to chtěli vzdát. Máme tady mnoho lidí na nových pozicích, v nových rolích, museli jsme si na to všichni zvykat. Já sama jsem se musela třeba naučit, že když kolegům předložím nějakou novinku, je kritika vítaná, protože díky tomu můžeme vycytat nedostatky. Samozřejmě si občas lezeme na nervy, ale jak říká náš kouč: když je oheň dlouho v klidu, musíte do něj fouknout. ■

» Neděláme revoluci, ale evoluci

Máme nesrovnatelně větší volnost

Text: **Barbora Postránecká**

ZŠ Bernartice, ležící dvacet kilometrů od Písku, se přihlásila do pilotního ověřování školních vzdělávacích programů. Vybrala si model, který se nejvíce blíží jejich stávajícímu ŠVP. Přesto v tom vidí velkou příležitost ke změně. „Máme větší prostor pro volitelné předměty a taky chceme, aby naše výuka měla ještě větší praktický dopad,“ říká ředitel školy Jan Cendelín. Ostatně to samé chtějí i tamní rodiče.

V revidovaných RVP vidíte velkou výzvu. V čem konkrétně?

Pro mě je to příležitost ke změně. Dostali jsme impulz nejen posunout vzdělávání ještě blíže praxi a rozvoji klíčových kompetencí, ale i k revizi vize a kultury školy. Nový RVP nám zároveň přináší mnohem větší volnost v učebním plánu. Díky tomu jsme mohli zavést volitelné i úplně nové předměty.

Zvolili jste předmětový model, jednu ze tří možností, které NPI školám nabídlo jako příklad nového ŠVP. Jak vypadá vaše výuka?

Stále máme jednotlivé předměty. Je to tradiční přístup, který je na naší škole zavedený. Pouze na druhém stupni jsme integrovali humanitně zaměřené předměty do jednoho, konkrétně jsme výchovu ke zdraví, občanskou výchovu a osobnostně sociální rozvoj spojili do předmětu Život ve společnosti.

Proč jste si zvolili zrovna předmětový model?

Protože jej dobře známe a je srozumitelný nejenom pro žáky, ale i pro rodiče. Uvažovali jsme také o integrovaném modelu (spojovat víc předmětů do jednoho bloku), ale tady jsme naráželi na personální limity, konkrétně na potíže s aprobacemi.

Takže pokud byste spojili třeba matematiku a fyziku, mohlo by se stát, že pak odejde učitel s aprobační matematikou a fyzikou a už by u vás neměl integrovaný předmět kdo učit?

Přesně tak. V mém týmu je spousta učitelů, kteří by velmi kvalitně učili integrované předměty, ale pokud by odešli, mohlo by být obtížné najít za ně kvalitní náhradu. Netvrdím, že integrovaný model je nereálný, nebo dokonce špatný. Spíše to pro naši školu zatím není ta nejvhodnější cesta.

Zmínili jste, že máte nové předměty. Jaké konkrétně?

Na prvním stupni jde o dva předměty: badatelská výuka a čtenářská a pisatelská dílna. Na druhém stupni jsme zavedli finanční a mediální gramotnost a matematická cvičení.

A jaké máte volitelné předměty?

Volitelné předměty nabízíme v 8. a 9. ročníku a tyto ročníky při výuce spojujeme. Zaměřujeme se především na oblast výchov, kde si žáci volí podle svých zájmů – například mezi dílnami a výtvarnou výchovou nebo světem hudby a sportovní výchovou (hodina tělesné výchovy navíc). Nyní to máme nastavené tak,

Jan Cendelín

Získal pedagogické vzdělání v roce 2013 na Matematicko-fyzikální fakultě a Fakultě tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy v Praze. Ekonomické vzdělání si doplnil v roce 2016 na Provozně ekonomické fakultě České zemědělské univerzity v Praze. V čele ZŠ a MŠ Bernartice působí osmým rokem. Dlouhodobě zde rozvíjí otevřené a přátelské prostředí.

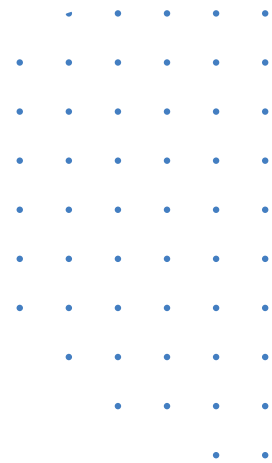

Foto: David Háva

že hudební i výtvarná výchova jsou povinné do sedmé třídy, kde žáci splní vše potřebné. Od osmé třídy pak tyto dva předměty nabízíme už jen formou volitelných bloků. Další volbou, kterou v posledních dvou ročnících žáci mají, jsou přírodovědná praktika nebo konverzace v anglickém jazyce.

Jaké jsou zatím reakce na změny v rozvrhu?

Zatím velmi pozitivní. Žáci si změny pochvalují, protože mají možnost zaměřit se více na to, co je baví a zajímá. Učitelé pak mají ve skupinách žáky, kteří jsou více motivovaní. Ani od rodičů jsem nezaznamenal negativní reakce. Změny děláme postupně, krok za krokem, a zatím se nám daří všechny změny vykomunikovat jak v pedagogickém sboru, tak mezi žáky, a především s rodiči. Nový RVP není žádná „škola hrou“, jak někdy můžete slyšet. Zastávám názor, že se žáci musí naučit zvládnout základní vědomosti, protože bez nich není možné rozvíjet kompetence. Myslím, že celá revize RVP je krok správným směrem a už tu měla být dřív. My jsme před pěti lety velmi vítali i malou revizi RVP v oblasti informatiky a digitálních technologií. Tehdy jsme do toho nastoupili také v prvním roce.

Setkal jste se při zavádění nového ŠVP s nějakými obavami či otázkami ze strany pedagogického sboru?

Spousta prvků z nového RVP se na naší škole již objevovala, takže současné změny nejsou tak výrazné. Pokud chce ředitel efektivně zavést byť sebemenší změnu, musí mít pedagogický tým na své straně. Mám to štěstí, že mám ve škole kolegy, kteří nejen kvalitně učí, ale umějí pracovat se změnami. Vše taky záleží na dobrém klimatu školy a dobré komunikaci. A to nejen mezi učiteli, ale i směrem k rodičům. Zpětnou vazbu získáváme mimo jiné i díky pravidelné autoevaluaci.

Co jste se při tom například dozvěděli?

Těší mě, že přes 90 % žáků odpovídá, že do školy chodí rádi a jsou rádi, že chodí právě do naší školy. U rodičů jsme si ověřili, že chtějí zavádět do školy předměty, jako je finanční či mediální gramotnost. Jsem přesvědčen, že právě tyto dovednosti budou pro děti v životě tím nejdůležitějším. Přitom se jim mnoho škol vyhýbá, což je podle mě velká škoda.

Finanční a mediální gramotnost jste učili už dříve, je to tak?

Ano, učili jsme je v rámci občanské výchovy. Vadilo mi ale, že finanční gramotnost, ale i další gramotnosti jsou průřezová témata, takže by se měla učit v různých předmětech. Jen-

že jsem realista. Když se zeptáte, kde se to opravdu učí, odpověď je často, že někdy, něco. Proto jsem chtěl, aby to byl samostatný předmět. Jako inženýr ekonomie nyní učím finanční gramotnost a kolegyně z Fakulty humanitních studií zase mediální gramotnost. Výuku zpravidla propojujeme s finančními a mediálními soutěžemi, kde jsme poměrně úspěšní. Ale není to jen o soupeření a porovnávání. Žáci se mohou podívat na vysoké školy nebo do České národní banky, kde se zpravidla odehrávají republiková finále.

Přeskočíme na první stupeň, kde jste přidali badatelskou výuku. Jak vypadá?

Máme na ni skvělou zpětnou vazbu nejen od dětí, ale také ze školské

» Pokud žákům nedokážu vysvětlit, k čemu to v životě využiji, nemá cenu je to vůbec učit

rady i od rodičů. Děti bádání baví, je to hodina, která má jinou energii. Zaměřená je hlavně na přírodní vědy a matematiku. Hlavním aktérem je v tomto případě žák, nikoli učitel. Žáci dostanou konkrétní úkol, pokus, který mají během hodiny vyřešit. Nejde o to jim něco nadiktovat, ale pomoci jim, aby si k výsledku došli sami. Badatelskou výuku jsme měli ve výuce už dříve v rámci běžných hodin, ale nebylo to systematické. Někteří učitelé se jí věnovali víc, jiní méně. Teď máme jednu jasně danou hodinu týdně.

Tuto změnu učitelé také přijali dobře?

Upřímně – ze začátku se toho báli. Když jsme vše v květnu plánovali, jejich první reakce byla, že si ne-

jsou jistí, jestli to půjde. Ale chopili se toho výborně. K badatelské výuce, stejně jako k finanční gramotnosti či mediální výchově navíc dnes seženete mnoho výukových materiálů.

V jakém ohledu je nový ŠVP pro školu největším posunem kupředu?

Kromě zmíněné volnosti se mi líbí důraz na to, že výuka má být víc praktická a má dávat smysl. Třeba můj zástupce fyzikář říká hezkou větu: Pokud žákům nedokážu vysvětlit, k čemu to v životě využiji, nemá cenu je to vůbec učit. Zároveň se mi líbí, že dnes už jsou školy, kde žák může takovou otázku vznést: „K čemu mi to bude?“ Za mě je to relevantní dotaz. ■

Každý okamžik našeho života vnímáme jako příležitost k učení

Text: **Barbora Postránecká**

Soukromou ZŠ Kairos ve středočeských Dobřichovicích založila Hana Frydrichová před deseti lety. Sídlí ve vile uprostřed města a navštěvuje ji zhruba čtyřicet školáků. Nemají klasické předměty jako matematika, čeština nebo přírodověda – znalosti se propojují napříč tématy i činnostmi. Právě proto je oslovil NPI s nabídkou, aby se zapojili do pilotáže nového RVP: jako inspirace pro ty, kteří hledají cestu, jak dát dětem i učitelům mnohem větší svobodu v učení.

Proč jste se do pilotního ověřování nového školního vzdělávacího programu přihlásili?

Když nás Národní pedagogický institut oslovil, váhali jsme. Zároveň připravujeme otevření lycea v Řevnicích, což je taky dost velký projekt. Nakonec jsme ale na nabídku kývli. Pilotní ověřování revidovaného rámcového vzdělávacího programu nás lákalo.

Proč?

Viděli jsme v tom velký potenciál. Za prvé bylo jasné, že náš ŠVP budeme tak jako tak upravovat. U pilotního ověřování byla navíc možnost získat podporu a konzultovat s NPI věci, s nimiž si nevíme rady. Za druhé jsme chtěli, aby naše desetiletá zku-

šenost mohla mít dopad i jinde – na jiné školy a děti. A nemyslím jen obsahově, tedy že nemáme klasické předměty, ale zejména v tom, že jsme takzvaná svobodná škola, děti zveme do všech rozhodovacích procesů a taky se hodně orientujeme na vztahy a bezpečné prostředí.

Předpokládám, že z nového RVP máte radost.

Velkou. Za prvé z toho, jak vypadají očekávané výsledky učení. Nově jsou mnohem smysluplněji zaměřené na dovednosti. To je velký posun. Už tedy nepůjde například o to, jestli umíte zlomky, ale o to, zda víte, kdy je použít a jak. Druhá velká změna se týká takzvaných obecných kapitol. Tady jsou témata, která v předešlém RVP byla

**Hana
Frydrichová**

Vystudovala Matematicko-fyzikální fakultu UK. Závodila v kanoistice na divoké vodě. Později učila matematiku a tělocvik na druhém stupni ZŠ v Řevnicích. Tady si uvědomila, jak zásadní jsou pro děti dobré vztahy a bezpečné prostředí – když mají prostor mluvit o tom, co prožívají, a dokážou se soustředit i na učení. Absolvovala mimo jiné výcvik v rodinné terapii a trénink Social emotional ethical learning na Emory university. Před deseti lety založila soukromou ZŠ Kairos, která je součástí Asociace svobodných demokratických škol.

akcentovaná málo nebo vůbec – víze školy, kultura školy, orientace na vztahy, wellbeing, sebeřízené učení, žákovská participace. To je něco, s čím máme zkušenost, protože to děláme celých deset let.

V novém RVP se klade větší důraz i na kompetence – na komunikaci, řešení problémů nebo občanství – a zároveň se dává školám mnohem víc svobody v tom, jak učit. NPI proto přišel se třemi ukázkovými ŠVP, aby měly školy představu, jak na to. Vy jste si vybrali takzvaný tematický model. Proč ten?

Předtím jsme ve škole měli integrovaný model, který spojuje různé obory (neboli předměty) do jednoho celku. V jedné hodině tak

Foto: David Háva

můžete propojit například češtinu, dějepis a občanskou výchovu. Je tu ale ještě další „level“: tematické ŠVP. Ty dávají školám výrazně větší prostor pro vlastní přístup k učení, což je přesně to, co nám vyhovuje. Učení se staví kolem velkých témat, která propojují různé obory.

Od září 2025 nový ŠVP testujete, na konci letošního školního roku byste ho měli zveřejnit pro další školy. Přibližte nám, jak vypadá.

Nyní máme šest témat: „Já“, „Já a ty“, „Já a my“, „Já, my a Země“, „Já, my a souvislosti“ a „Já, my, můj i náš vliv“. Každé téma probíráme šest týdnů, což se jeví jako doba, kdy se u jednoho tématu dobře drží pozornost. Nejmenší děti řeší v tématu Já například „kdo jsem,

co umím“, starší pak zkoumají svoji identitu, sebeúctu...

V rozvrhu máte například lekci Mistři myslí. Co v ní učíte?

V Mistři myslí se věnujeme například emocím. Vezmeme třeba vztek a objevujeme, jak reaguje lidské tělo, získáme poznatky z biologie o nervovém systému a jeho autonomním vlivu na další orgány. Když jsme našťvaní, tak se zvyšuje srdeční tep nebo tělesná teplota, napnou se některé svaly, mění se dech, zorničky se zúží. Dle zájmu probereme, které svaly třeba máme. Nebo co je sympatikus a parasympatikus. A pak hledáme možnosti, jak regulovat své jednání, když máme vztek... Pak třeba čteme příběh z knihy Když se vzte-

kám a děláme různé aktivity na porozumění textu či kritické myšlení. Nebo si děláme zápisky a u toho objevujeme různé gramatické jevy českého jazyka, například i/y nebo s/z... Je to komplexní učení soft skills i hard skills. Další aktivity, kde se objevuje gramatika, jsou třeba: „napiš dopis ostatním, co chceš, aby slyšeli“ nebo „napiš větu, kterou jsi zatím neměl odvahu říci nahlas“.

V čem vidíte hlavní přínos vašeho ŠVP a obecně vašeho přístupu?

Podle mě je rozdíl hlavně v tom, jak o vzdělávání přemýšlíme. Jestli ho vnímáme jen jako soubor jednotlivých předmětů, nebo jestli vidíme vzdělávání jako součást života. Téma „já“ je totiž na celý život –

a spolu s tím i „ty“ i „my“, jak být ve vztazích, jak umět dělat společné dohody, jak se chovat zodpovědně k planetě...

S čím konkrétně vám NPI nyní pomáhá?

Setkáváme se online, konkrétně k tematickému plánu byly už čtyři workshopy. Mohli jsme si tady pojmenovat věci, s nimiž jsme si nevěděli rady. Jde například o situace, kdy si učitelé nejsou jistí, jak zapisovat do třídnice, jak vyplňovat vysvědčení nebo jak přijímat kvalifikované učitele, kteří mají aprobaci třeba čeština-dějepis nebo mate-

matika-zeměpis, ale vy ve škole nemáte hodiny češtiny, dějepisu, matematiky...

Jak vypadal váš ŠVP předtím?

Integrovali jsme vzdělávací obory do tří předmětů: Pohyb a umění, Komunikace a Poznávání světa. V Poznávání světa jsme spojili matematiku, informatiku a odborné předměty, Komunikace zahrnovala češtinu, angličtinu a kruhy (předávání informací, diskuse, řešení konfliktů, společná rozhodnutí) a v Pohybu a umění se dělo vše kolem tělocviku a uměleckých aktivit. Kromě integra-

ných předmětů jsme měli pokaždé i jedno celoroční projektové téma. Například Cesta kolem světa, kde jsme propojili geografické, kulturní i politické aspekty, nebo Rytmus roku, který se věnoval tradicím a státním svátkům. Nebo environmentální téma Planeta Země, kdy děti recyklovaly nebo sledovaly, jak souvisí CO₂ s globálním oteplováním a jaké faktory jsou ve hře. Za těch deset let naší existence nás Česká školní inspekce navštívila dvakrát - nejdříve na začátku a potom předloni. Poprvé více kontrolovali papíry a rozvrhy do detailu, počítali ho-

Vaše škola je součástí Asociace svobodných demokratických škol. Kromě toho, že učíte průřezově a tematicky, mají děti možnost zvolit si, na jaké lekce budou chodit, a to zcela svobodně. Vlastně si tvoří rozvrh samy. Zároveň jsou součástí toho, když se ve škole tvoří pravidla. Jaké benefity přináší přizvat děti k rozhodovacím procesům?

Všichni rozhodujeme společně, konsenzem. Máme k tomu různé orgány – Malý sněm, Velký sněm nebo pracovní skupiny. Děti mohou přijít klidně i na pracovní skupinu k rozpočtu, kde se bavíme o platech nebo třeba o úlevách na školném. Mohou se zapojit do kterékoliv části struktury, i do HR. Když vybíráme nového učitele, sedí u toho učitelé i děti, společně vedou rozhovor a hodnotí kandidáty. Tím se kromě jiného přirozeně učí, jak jednou vybírat lidi třeba do své firmy. Důležité je, že v tom všem mají svůj hlas. Je to skutečně naše společná škola. Děti vyrůstají s tím, že na nich záleží, že mohou věci ovlivňovat a zároveň mají velkou vnitřní integritu. Naším dětem jen tak něco nevnutíte ani je neobalamutíte. Nebudou skákat na řeči populistů, nejsou manipulovatelné.

Zní to celé hodně progresivně.

Uznávám, že to, jak tady učíme, je velmi odvážné. Vycházíme z toho, že když dítě nechce, stejně se nic nenaučí. Vy budete vyprávět něco o Boženě Němcové, dítě bude ale celou dobu koukat z okna, pak napíše test, dostane špatnou známku a jde se na další látku. U nás děti přebírají za svoje studium odpovědnost. Bavíme se s nimi o tom, sledujeme, co se učí a co ne, a ony vědí, že když se něco budou chtít začít učit, mohou. Jelikož jsme malá škola a nefungujeme moc dlouho, nedisponujeme velkými čísly, ale na střední školu se naše děti dostávají. ■

» Když dítě nechce, tak se nic nenaučí

dinové dotace, před dvěma lety už se zajímali především, jak učíme.

V čem je pro vás největší rozdíl, když srovnáte integrovaný model ŠVP s tematickým?

Přechod z integrovaného na tematický vzdělávací program pro nás

znamená přirozený vývoj, další krok směrem ke smysluplnému a efektivnímu způsobu vzdělávání v kontextu reálného života. Zároveň tato změna přináší různé výzvy. Učíme se jiným způsobem přemýšlet, vytváříme si nový jazyk a zjišťujeme, jak je náročné opravdu opustit tradiční představu, že škola rovná se matematika, dějepis... Přemýšlíme o tom, jak navázat na témata ze ŠVP vysvědčení. Máme zkušenost se slovním hodnocením úrovně dosahování kompetencí a nyní jsme našli formát, v jakém chceme hodnotit kompetence v rámci našich témat.

Aby si děti uměly ve světě líp poradit

Text: **Barbora Postránecká**

Kampaň Měníme osnovy, kterou iniciovala Nadace BLÍŽKSOBĚ, si dala ambiciózní cíl: ukázat rodičům, že změna rámcového vzdělávacího programu míří správným směrem. Aby dnešní děti uměly v rychle se měnícím světě obstát, potřebují ve škole získat občanské, osobnostní, digitální či environmentální kompetence. Zároveň se ukazuje ještě jedna věc: že spolupráce nevládních organizací a státu má smysl.

Znalosti jsou důležité, ale musí to být jenom o nich?“ Tato otázka zazní ve spotu, na který můžete narazit na YouTube kanálu a dalších sociálních sítích. „Děti se mají učit říct si o pomoc, dávat průchod své tvořivosti, komunikovat spolu a vyjadřovat svůj názor, nebát se chyb a zůstat zvědavé,“ říkají do kamery různé známé osobnosti veřejného života – herec a režisér Jiří Mádl, zpěvák a herec Vojta Dyk, podnikatelé a filantropové Martin Vohánka a Ondřej Vlček, bývalá vládní zmocněnkyně pro lidská práva ve vládě Petra Fialy Klára Šimáčková Laurenčíková nebo učitel a autor podcastu *Hovory z kabinetu* Daniel Pražák.

Právě důraz na klíčové kompetence je výraznou položkou revidovaného rámcového vzdělávacího

programu, který by měl ve školách začít platit od roku 2027. A právě na kompetence se projekt Měníme osnovy rozhodl zaměřit.

Změna, která dává smysl

Videospoty, kterých vzniklo hned několik, cílí hlavně na rodiče. K prapůvodu celého nápadu se musíme vrátit o dva roky zpět, kdy se Nadace BLÍŽKSOBĚ spojila s dalšími aktéry, kteří se v tuzemsku zabývají vzděláváním. „My v nadaci věříme ve spolupráci. Jsme přesvědčení, že složitost dnešního světa a krizí, kterými procházíme, se nedá vyřešit individuálně,“ říká hned na úvod Marcela Murgašová z Nadace BLÍŽKSOBĚ.

Snahou nově vzniklého týmu bylo ukázat, že změna RVP smě-

rem ke kompetenčnímu pojetí je smysluplná, a zároveň podpořit stát při zavádění nápadu, který oni považovali za velmi hodnotný. „Když se podíváte, co dnes firmy potřebují, nejsou to super nabušení lidi vědomostmi, ale někdo, kdo se dokáže domluvit, spolupracovat, řešit problémy,“ poznamenává Murgašová, která má kromě nadační práce zkušenosti i jako učitelka ve škole a také jako lektorka, jež pedagogickým sborům přibližuje práci s dětmi s náročným chováním.

Následně přizvala nadace ke spolupráci organizaci SOFA (která se zaměřuje na duševní zdraví a inkluzivní vzdělávání) a Nadaci České spořitelny (která se dlouhodobě věnuje podpoře vzdělávání). A společně s reklamní agenturou

DFMG pak všichni začali vymýšlet kampaň, která má z různých pohledů ukazovat přínos kompetenčního učení. Konkrétně jde o osm kompetencí, které se v novém RVP nacházejí: k učení, komunikační, osobnostní a sociální, k občanství a udržitelnosti, k podnikavosti a pracovní, k řešení problémů, kulturní a digitální.

Zároveň tím reagovali na zkušenost z minulé revize RVP, kdy stát směrem k veřejnosti jen málo vysvětloval, co se má měnit a proč. Mnozí rodiče pak proti změnám, kterým nerozuměli, brojili či je nesli s nelibostí. „Měli jsme obavu, že pokud rodiče opět nebudou rozumět významu revize, nemusí být nový RVP přijat – jako se stalo i před pěti lety,“ konstatuje Lenka Felcmanová, která stojí v čele SOFA.

Když byla kampaň připravená, představili ji ministerstvu školství. „Řekli jsme, že se nám nový RVP líbí, téhle změně fandíme a chceme ji komunikačně podpořit. A taky jsme řekli, že nám záleží na tom, aby se dané kompetence opravdu ve školách učily – a že budeme rádi partnery,“ popisuje další dění Marcela Murgašová. Nakonec se dohodli, že zakladatelé projektu Měníme osnovy budou všichni – Nadace BLÍŽ-KSOBĚ, DFMG, SOFA, Nadace České spořitelny a s nimi i Národní pedagogický institut jako přímo řízená organizace ministerstva školství.

„Spolupráci NPI na kampani Měníme osnovy považují za dobře zavedenou praxi, kdy státní instituce efektivně spolupracuje s neziskovým sektorem,“ říká vedoucí oddělení Komunikace, marke-

ting a nabídka podpory NPI Jan Štěpánek s tím, že všichni táhnou za jeden provaz ve prospěch potřebných změn ve školách, které mají žáky lépe vybavit dovednostmi pro život v 21. století.

„Dávalo nám to velký smysl,“ konstatuje manažerka komunikace Nadace České spořitelny Lucie Ellingerová. „Naše nadace od svého vzniku, a velmi intenzivně zejména v posledních pěti letech, podporuje různé vzdělávací organizace a projekty zaměřené na školy. Zároveň podporujeme i tzv. komunikační projekty, které pomáhají veřejnosti pochopit, jak by české vzdělávání mělo vypadat a kam směřuje.“

Rodiče podle ní změny ve školství často vůbec nezaznamenají, dokud se jich přímo nedotýkají, případně jsou jejich znalosti jen

velmi povrchní. „Mnoho lidí například neví, že už se dnes slovo ‚osnovy‘ nepoužívá. My jsme projekt přesto tak pojmenovali, aby byl srozumitelný. Chtěli jsme co nejvíce laicky vysvětlit, co tyto změny znamenají a jaký mají přínos pro děti,“ přibližuje Lucie Ellingerová s tím, že nakonec nejde „jen“ o to, demýtizovat RVP, ale o širší debatu na téma, jak má vypadat moderní škola.

Kromě videí, v nichž promlouvají známé osobnosti a v poslední době se k nim připojili i influenceři, fungují také webové stránky Měníme osnovy a rodičům a dalším zájemcům se rozesílají newslettery. Na webu se lze dočíst nejen o jednotlivých kompetencích, ale jsou zde i texty o tom, proč je dobré učit děti venku, že lepší klima ve třídě znamená i lepší studijní výsledky, a jsou tu i tipy, jak se jako rodič zapojit do života své školy. „Najdete tam také mnoho rozhovorů s učiteli a řediteli, kteří již kompetence (zejména osobnostní a sociální) běžně do svých hodin zapojují. Chceme, aby bylo jasné, že to jde,“ dodává Murgašová.

Z malého velký tým

Od svého vzniku získala kampaň už několik ocenění. „Pořád si myslím, že její největší síla je v tom, že neustále vysvětlujeme. Znovu a znovu rozptylujeme strašák zvaný kompetence a pořád dokola ukazujeme, co těch osm klíčových kompetencí znamená v praxi, v konkrétních třídách, konkrétních situacích. Chceme rodičům ukázat, že změna není k horšímu, že to není ani žádné ‚hraní na koberci‘, kde děti nic nedělají, ale naopak nutná reakce na měnící se svět a vzdělávací potřeby,“ konstatuje Marcela Murgašová.

S tím jim dnes pomáhá už řada dalších organizací, které rozšířily původně malý tým: postupně přibrali zástupce moderního výukového programu Začít spolu, Učitelkou

platformu, Českou středoškolskou unii či Unii rodičů jako zásadního partnera. „Byli jsme přizvaní jako neziskovka, která dlouhodobě řeší, jak vtáhnout rodiče do debaty o vzdělávání. Vnímáme, že rodiče jsou klíčovým partnerem ve vzdělávání, o čemž se sice hodně mluví, ale v praxi se to úplně neprojevuje,“ konstatuje spoluzakladatelka Unie rodičů Angelika Gergelová.

Unie rodičů se snaží rodiče podpořit v tom, aby se o vzdělávání svých dětí aktivně zajímali a hledali způsoby, jak se zapojit do života školy – a aby to dělali konstruktivně. „Jde nám o to, aby jejich zájem nebyl pro školy zátěží, ale naopak přínosem. Rodiče mají často obavu jednoduše proto, že jde o něco neznámého. Když nerozumějí tomu, proč změna přichází, bojí se, že by mohla jejich dětem uškodit,“ vysvětluje Angelika Gergelová.

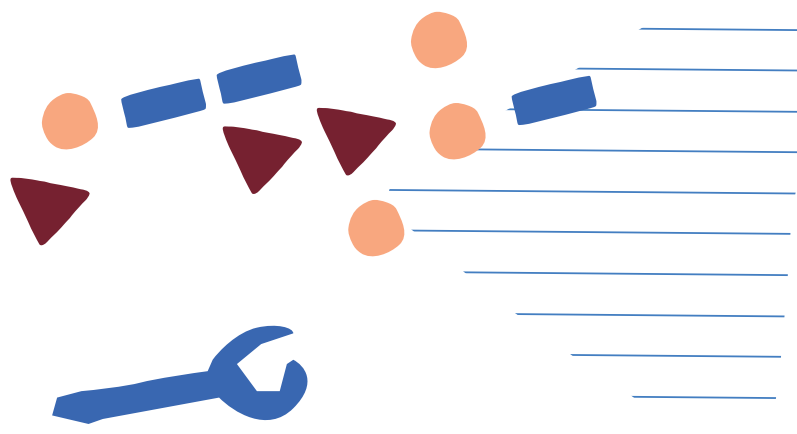
Podle ní se pak rodiče obracejí na učitele, na vedení škol nebo na zřizovatele s tím, že se změn obávají či je nechťejí. A to pak zatěžuje běžný chod školy. „Jedinou cestou, jak tomu předejít, je začít s rodiči včas komunikovat,“ dodává Gergelová. Kromě kampaně je proto potřeba i práce ve školách – pořádání pro rodiče setkání, kde se o změnách mluví, zvat je do ukázkových hodin, nechat je zažít výuku na vlastní kůži. „Nemusíte přesvědčit všechny, stačí jen některé. Rodiče velmi dobře slyší na názory ostat-

ních rodičů ve třídě – to mezi nimi funguje překvapivě silně,“ všimla si Gergelová.

Víc pod křídla státu

A jaké mají Měníme osnovy plány do budoucna? I nadále bude nutné vysvětlit, o co v revizi jde. Zároveň ale chtějí organizátoři postupně posunout projekt tak, aby nestál jen na nich. „Mým cílem je, aby se to během příštího roku dostalo více pod křídla státu, s naší podporou zvenku,“ odpovídá Marcela Murgašová. Podle ní musí být komunikace tak závažné změny ve vzdělávání dlouhodobě součástí práce ministerstva.

Za úspěch ale považuje ještě něco dalšího. Velká část jejich partnerů se dostala do Národního kurikulární rady – poradního orgánu MŠMT, který řeší implementaci nových rámcových vzdělávacích programů do škol. Marcela Murgašová tady figuruje jako garantka pro komunikaci. Za úkol má dodávat návrhy, jak změny vysvětlit veřejnosti, rodičům, učitelům i samotným dětem, tj. proč se reforma dělá, co přinese, co se mění a proč je to důležité. „Byla jsem přizvána hned na začátku fungování rady a spolu se mnou tam přišli i další lidé – většina z nich má nějakou vazbu na Měníme osnovy,“ říká Marcela Murgašová a dodává: „Oceňuji, že stát naslouchá i lidem zvenčí.“ ■

Změny nevysvětlíte v jednom e-mailu

O důležitosti komunikace mezi školou, rodiči, žáky a dalšími skupinami.

Text: **Bohuslav Bohuněk**

Nový rámcový vzdělávací program, změny ve školním vzdělávacím programu, slovní hodnocení místo známek, výuka venku, omezení mobilních telefonů... změny tohoto typu vyžadují trpělivé vysvětlování. Zkušenosti ředitelů a ředitelek několika velmi odlišných základních škol ukazují, že ačkoliv neexistuje univerzální návod, principy úspěšné komunikace jsou si nápadně podobné. Klíčem je naslouchání, otevřenost a dostatečný časový předstih.

Řízení školy je v mnoha ohledech diplomacie. Vedení školy musí neustále vysvětlovat své kroky učitelскому sboru, obhajovat vizi před zřizovatelem, uklidňovat obavy rodičů, ale i naslouchat samotným žákům. Pokud do tohoto křehkého ekosystému vstoupí změna – ať už jde o systémovou novinku typu revidovaného RVP, nebo o zásadní vnitřní rozhodnutí školy –, nároky na komunikaci výrazně rostou. Jak ukazují zkušenosti z praxe, úspěch nezávisí ani tak na míře změny, jako na způsobu, jakým je „prodána“ a vysvětlena jednotlivým skupinám.

Vize jako základní kámen komunikace

Základním předpokladem pro úspěšnou komunikaci je jasná identita školy. Marek Fajfr, ředitel na SŠ Otevřeno v Benátkách nad Jizerou, poukazuje na přímou úměru mezi čitelností školy a snadností zavádění změn. „Myslím, že čím jasnější je vize a směřování školy, hodnoty, na kterých škola stojí, a kultura školy s jasnými pravidly a dohodami, tím lépe se změny zavádějí. Komunitu školy už totiž budou tvořit lidé, pro které je taková změna předvídatelná, zapadá do jejich představy o tom, jak to u nás chodí.“

Podobný přístup volí Lukáš Rak, ředitel pražské Scioškoly ve Stodůlkách. Zde je změna přímo součástí

DNA školy. „Ve Scioškole máme výhodu, že od nás se změny očekávají, naším mottem je: Změna je trvalý stav,“ říká Rak. Na toto nastavení jsou upozorňováni jak rodiče, tak i kandidáti na nové kolegy a kolegyně. A zkušenost je taková, že to tito lidé nejen vítají, ale že si právě proto Scioškolu vybírají.

Oba ředitelé se shodují, že snaha zavděčit se všem je nereálná a často kontraproduktivní. Marek Fajfr otevřeně říká, že po jeho nástupu a zavedení nového směru část zaměstnanců odešla, a Matěj Žák, ředitel ZŠ a MŠ Praha Koloděje, dokonce přiznává, že po jeho příchodu odešla většina učitelského sboru. Pro někoho noční můra, pro něj příležitost. Sestavil zcela nový tým – mix čerstvých absolventů a odborníků z praxe. „Díky tomu nemusím nikoho složitě přesvědčovat o nutnosti změn. Představím vizi a oni ji přijímají, protože nejsou zatíženi starými návyky.“ Jedna z hlavních změn se týká velmi silného zastoupení výuky angličtiny už od první třídy. Ačkoliv radikální posun, žádný černý scénář se nekonal. Se změnou jsou dnes spokojeni jak rodiče, tak zřizovatel.

Učitelé jsou první linií obrany i útoku

Zcela odlišnou situaci řešila Milena Krejčí, ředitelka ZŠ Petrin v Bruntálu. Specifikem školy je, že více než 85 % žáků pochází ze sociokul-

turně znevýhodněného prostředí. A stabilní učitelský sbor zde tvoří převážně „Husákovy děti“, pedagogové kolem padesátky a šedesátky. Přesto se škola rozhodla zapojit do pilotního ověřování nových ŠVP. Jak přesvědčit učitele, kteří by mohli mít tendenci v klidu „dožít“ do důchodu? Cestou je podle Mileny Krejčí mimo jiné i demokracie v rozhodování. Rozhodnutí nebylo direktivní, ale vzešlo z hlasování a diskusí. „Nejsm typ vedoucího, který autoritativně rozhodne. Navrhuji řešení, ale rozhodnutí nechávám na kolektivu, abychom za něj nesli zodpovědnost všichni společně,“ dodává ředitelka.

Klíčovým poznatkem, který prostupuje zkušenostmi všech oslovených ředitelů, je tak role pedagogického sboru. Učitelé jsou ti, kteří změnu denně žijí a kteří ji musejí „prodat“ dál – rodičům na třídních schůzkách i žákům ve třídách. Marek Fajfr to formuluje jasně: „Nejdůležitější je mít na své straně většinu pedagogického sboru, který dokáže změny obhajovat za vás.“ Pokud ředitel nepřesvědčí sborovnu, nemá šanci přesvědčit veřejnost.

Podobně důležitost interní komunikace vidí i Lukáš Rak: „S průvodci diskutujeme změny na koncepčních poradách, na hodnoticích rozhovorech, tzv. tripartitách, a po hospitacích. Máme platformu, kde celoročně můžeme všichni psát nápady, jak a co vylepšovat. Tak jako s rodiči, tak i s průvodci a dětmi se velmi vyplatí investovat čas do tvorby bezpečného prostředí s otevřenou komunikací.“

Fajfr také zdůrazňuje dostatečný předstih v komunikaci změn. „V případě nového ŠVP to bylo více než rok předem. Povídali jsme si o tom, co by měly chystané změny přinést a jaké překážky se mohou objevit.“

Posunout rodiče od mýtů k důvěře

Do avizované změny vzdělávacího programu zapojila škola z Benátek

Učitelé jsou ti, kteří změnu denně žijí a kteří ji musejí „prodat“ dál – rodičům na třídních schůzkách i žákům ve třídách

nad Jizerou i rodiče, a to například i prostřednictvím rodičovských kaváren, kde mohli vyjadřovat svoje obavy nebo dojmy. Komunikace s rodiči je přitom pro školy často nejtěžší disciplínou. Rodiče přicházejí s vlastními traumaty ze školních let, s představami, že „učení musí bolet“ a že jediným měřítkem úspěchu je známka.

„Za jeden z obrovských mýtů osobně považuji to, že učení znamená biflování,“ říká Lukáš Rak. „Rodiče si často nedokážou představit, že škola může vypadat jinak, a mají o alternativách a priori negativní představy. Cestou je trpělivé vysvětlování a otevřenost. Pokud rodič věří úmyslům školy, snáze přijme i kroky, které na první pohled „vidí trochu jinak“.“

Šárka Třísková, ředitelka ZŠ a MŠ Pod Budčí v Zákolanech, která má nádech komunitní školy, volí strategii absolutní transparentnosti. Místo aby rodičům složitě vysvětlovala metody výuky na papíře, zve je do školy. „Oficiální den otevřených dveří nemáme, protože rodiče i kdokoli jiný jsou u nás ve výuce srdečně vítáni kdykoli,“ říká. Když rodič vidí na

vlastní oči, jak výuka probíhá, není pak po nástupu dítěte do školy negativně překvapen. Jako doklad důležitosti komunikace přidává Šárka Třísková také jedno z často diskutovaných témat, jímž je hodnocení. Ačkoliv se jedná o veřejnou školu zřízenou obcí, používá slovní hodnocení, se kterým především starší generace mívají problém. „Snažím se vše trpělivě vysvětlovat a máme zkušenost, že rodiče nakonec tento přístup akceptují.“

Navíc tam, kde vedle sebe pod jednou střechou fungují mateřská i základní škola, se mohou opřít o vzájemné synergické. Podle Šárky Třískové díky propojení obou škol a společným aktivitám, jako je předčítání žáků předškolákům, společné návštěvy keramické dílny nebo sdílená zahrada, se přirozeně daří odbourávat strach z „velké školy“ a zároveň i rodiče dopředu vědí, do čeho jdou, a ve školu mají přirozenou důvěru.

Žáci jsou partneři

Moderní škola by neměla zapomínat na komunikaci se samotnými

žáky. Ti jsou totiž často nejlepšími barometry smysluplnosti změn.

Marek Fajfr jako příklad dobré praxe uvádí školní shromáždění. Platformu pro otevřenou diskusi, kdy žáci vnímají, že se jejich podněty někdo zabývá. V Kolodějích zase sázejí na budování identity a sounáležitosti pomocí „kolejního systému“ inspirovaného Harrym Potterem. Páteční srazy, soutěže a oceňování šátky vytváří prostor pro pravidelnou komunikaci napříč ročníky. V Zákolanech pak fungují pondělní a páteční komunitní kruhy, kde se řeší sdílení zážitků, vztahy a atmosféra ve třídě.

Prosazování novinek, ať již mají podobu revizí RVP, nebo průběžných drobných změn, stojí na tom, jak srozumitelně a dlouhodobě škola komunikuje. Ředitelé a ředitelky z Benátek nad Jizerou, Stodůlek, Koloděj, Bruntálu i Zákolan se shodují, že především změny, které zasahují do obvyklých představ o tom, „jak má škola vypadat“, se bez systematického a průběžného vysvětlování neobejdou. ■

Desatero úspěšné komunikace změn

1. Mějte jasnou vizi

Pokud nevíte, kam jdete, nemůžete tam nikoho vést. Jasně hodnoty přitahují správné lidi.

2. Začněte u učitelů

Sborovnu musíte získat jako první. Jsou to vaši velvyslanci u rodičů.

3. Buďte upřímní a transparentní

Neskrývejte problémy, vysvětlete důvody změn (proč), nejen jejich technické provedení (jak).

4. Nebojte se odporu

Je normální, že někteří lidé odejdou nebo nebudou souhlasit.

5. Komunikujte s předstihem

Zásadní změny vyžadují přípravu měsíce i roky dopředu.

6. Zapojte data a zpětnou vazbu

Nebojte se ptát na názor a výsledky používat jako argumenty.

7. Ukažte realitu

Pozvěte rodiče do výuky. Osobní zkušenost je nejsilnější argument.

8. Demokratizujte rozhodování

Pokud je to možné, nechte o velkých změnách hlasovat nebo je vytvářejte společně.

9. Naslouchejte žákům

Dejte prostor vyjádřit se k chodu školy. Pochopíte, kde komunikačně přidat.

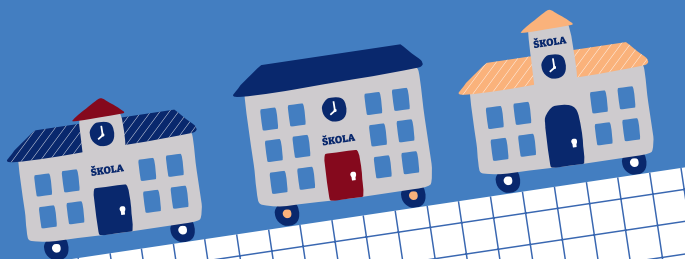
10. Vysvětlete kontext

U systémových změn (RVP) zdůrazňujte, že nejde o svévůli školy, ale o celospolečenský posun.

Nový ŠVP? Pojďme do toho

Videa

Nový ŠVP? Vybrali jsme si tři školy, do kterých se budeme vydávat s kamerou a ptát se, jak se změna promítá do každodenní výuky.

Blog

Čím je naše škola výjimečná? A jak její chod ovlivnil start výuky podle nového ŠVP? Nad těmito otázkami se v blogové sérii zamýšlejí ředitelé a ředitelky z celého Česka.

[edurevue.npi.cz/serie/
special-novy-svp-pojdme-do-toho](https://edurevue.npi.cz/serie/special-novy-svp-pojdme-do-toho)

Spolufinancováno
Evropskou unií

Podcasty

Nechte se inspirovat našimi podcastovými řadami. Budou vaším průvodcem světem moderního vzdělávání.

- Mediální výchova** strany 28–29
- ExploreEdu** strany 30–31
- Nový ŠVP? Pojďme do toho** strany 32–33

Největší mýtus je, že děti rozumějí médiím lépe než my

Text: **Petra Svoboda**

Do video/audio podcastu Mediální výchova si Michal Kaderka zve vždy dva až tři hosty a vede je k velmi praktické a živé diskusi, v níž se soustředí na zcela aktuální témata. Podcast tak může být nejen pro učitele mediální výchovy rukovětí, jak reagovat na rychle se měnící mediální svět kolem nás a jak být dětem v tomto smyslu co nejlepším průvodcem.

Proč vznikl tento podcast? Proč ho natáčíte právě nyní, co je na něm aktuální?

Problémem mediální výchovy ve školách je, že pokud se jí někdo rozhodne věnovat, je na to obvykle sám. Na rozdíl od učitelů dějepisu, občanské výchovy nebo jazyků, kdy se učitel může vždy zeptat kolegů. V mediální výchově jde často o osobní iniciativu, kdy si vyučující uvědomí, jak důležitý dnes tento předmět je. A právě takové učitele chceme co nejvíce podpořit. Všichni víme, že děti tráví čím dál tím víc času s médii, a ukazují nám to všechna data. Děti se socializují přes média, jsou hodiny na WhatsAppu, na Discordu a potkávají se v počítačových hrách. To jsme my nedělali. Už právě proto roste význam mediálního vzdělávání, protože naprostá

většina informací je dnes online. Mediální výchova se stává pro školy nepostradatelnou, protože právě v těchto hodinách můžeme s dětmi diskutovat o tom, jak informace vznikají a jak na ně působí.

Komu byste doporučil podcast Mediální výchova?

Podcast je pro všechny vyučující, aby se nebáli integrovat mediální výchovu do výuky, protože to není zas tak velká věda. Oni mají často pocit, že to je něco nového a že tomu nerozumějí a že děti tomu rozumějí mnohem víc. Jenomže to není pravda. To je ten největší mýtus, že děti ovládají média mnohem lépe nebo jsou digitálně zdatnější než učitelé. My jsme mediálně gramotnější podstatně víc než děti. Děti umějí lépe pracovat se zvukem a s videem, protože všichni měli fázi, kdy chtěli být youtuberem. Ale neumějí lépe psát, neumějí lépe číst, neumějí lépe srovnávat informace a neumějí ani lépe používat AI.

Co byste chtěl, aby si posluchači rámcově odnesli, co by měli určitě slyšet?

Podcast je koncipovaný tak, že se s hosty bavíme o konkrétním tématu, jako jsou například dezinformace, a pak si říkáme, jak téma konkrétně implementovat do výuky. Posluchači tak dostanou odborné informace, a ještě k tomu se dozví, jak s nimi ve výuce naložit.

Co vás osobně jako moderátora na podcastu nejvíce bavilo, baví? Překvapilo vás něco? Co jste si nejmíc zapamatoval?

Vést rozhovorový podcast je vždy skvělá příležitost se potkat se zajímavými lidmi. Navíc někteří hosté a hostky z oblasti mediálního

» Děti lépe pracují se zvukem a videem, ale nejsou lepší v porovnávání informací

Michal Kaderka

Je dlouholetý propagátor a učitel mediální výchovy. Působí na pražském Gymnáziu Paměti národa a na FF UK, kde učí budoucí učitele, jak učit mediální výchovu. Je autorem otevřené učebnice mediální výchovy Svět médií.

vzdělávání se stali mými přáteli a podcast je možností, jak se s nimi potkat a mluvit o důležitých tématech, nejen o rodině nebo práci. Překvapený ale moc nejsem, očekávání jsem měl vždy vysoká a pokaždé se rozhovor povedl.

Které díly byste doporučil za sebe nejvíc a proč?

Určitě bych doporučil rozhovor o výuce o pornografii s autorkou knihy Hry, sítě, porno Michaelou Slussareff a zakladatelkou Konsentu Johanou Nejedlovou, protože není moc lidí, s kterými se dá odborně bavit o takto tabuizovaném tématu. Velmi dobrý rozhovor byl s Ondřejem Neumajerem z NPI a Evou Nečasovou z AI dětem o umělé inteligenci, protože nástup AI je úplně nová informační realita. Nebo rozhovor s Radkou Holanovou a Lucií Hlaváčovou z PedF UK, s kterými jsme probírali, jak včlenit mediální výchovu jako průřezové téma do přírodovědných předmětů.

Jak podcast ovlivnil váš samotného? Změnil se váš názor, nebo dokonce postoj ohledně nějakého důležitého tématu?

V tuto chvíli je natočených šest dílů a názor jsem ještě nestačil změnit. Ale určitě to brzy přijde, protože si chci pozvat hostky a hosty k tématům, o kterých moc nevím.

Chcete něco zajímavého dodat?

Že když se kouknete na jakoukoli obsahovou nabídku pro mediální vzdělávání, tak je nejméně pokrytý první stupeň. A to je chyba, protože je potřeba začít dříve. Začínáme s mediální výchovou pozdě. Když se koukneme na RVP, co mají děti na prvním stupni znát, tak mají třeba umět definovat, jakým způsobem která generace konzumuje média. Jak je tomu u prarodičů, rodičů a jak u nich. Je důležité, aby si děti uvědomily, že média nás formují, a to každého jinak, a ne jenom mezigeneračně, ale i jako jednotlivce. A že existuje manipulace s informacemi. ■

edurevue.npi.cz/podcasty/mezi-nami-medialni-vychova

Průkopníci spolupráce s AI v českých školách

Text: **Petra Svoboda**

Videopodcast ExploreEdu vznikl proto, aby přinesl první hlubší osobní i profesní zkušenosti s použitím umělé inteligence v českých školách. Bob Kartous a Ivana Böhmová si povídají s pedagogy o tom, jak a proč AI už dnes běžně používají, o jejich pokusech, omylech a nalezených cestách.

Proč vznikl tento podcast? Proč jste se, Bobe, rozhodli natočit tento podcast právě nyní, co je na něm aktuální?

Série podcastů s učiteli, zástupci a řediteli, kteří využívají AI ve své každodenní práci, vznikla jako doplněk experimentu ExploreEdu (více čtete na straně 50 – poznámka redakce). Jeho hlavním cílem bylo sesbírat zkušenosti pedagogů, a poskytnout tak manuál, a hlavně motivaci ostatním, kteří váhají s AI ve vzdělávání pracovat. Když jsme se s našimi experimentátory a experimentátorkami bavili o tom, jak s AI pracují, při řeči jsme se dozvěděli zajímavé okolnosti jejich motivace, předchozího vztahu k technologiím, to, jak řeší svou rovnováhu mezi prací a rodinou, jak přemýšlejí o vzdělávání obecně, a shodli jsme se na tom, že je dobré to zaznamenat. Je to důležitý suplement k samotnému manuálu, jenž shrnuje jejich poznatky o tom, jak se dá s AI pracovat, kde narazili na překážky a jaká vnímají rizika. I o tom se ale dá leccos dozvědět z podcastu.

AI je pro školství velkou příležitostí

Jak byste ho doporučil a komu? Pro koho je?

Učitelé, zástupci, ředitelé škol, lidé, kteří pracují s dětmi a dospívajícími, rodiče i prarodiče. Všichni si z toho mohou něco odnést. Vzhledem k tomu, že manuál je určen pro pedagogy, tak tato skupina může i ze samotných podcastů těžit nejvíce. A jak bych ho doporučil? Jednoduše, mrkněte na to a soustřeďte se na motivace a přínosy, o kterých naši podcastoví hosté, naši experimentátoři, hovoří, protože to může znamenat reálnou přidanou hodnotu i pro vás samotné. A věřte, nebudete mít pocit promarněného času.

Co byste chtěl, aby si posluchači rámcově odnesli, co by měli určitě slyšet?

Osobní příběhy a osobní svědectví lidí, kteří pracují ve zcela běžných školách, s běžnými žáky, ve stejných podmínkách jako ostatní, řeší stejná pracovní a osobní dilemata. Jsou to lidé, kterým AI významně pomáhá zmírňovat stres, poskytuje jim čas na řešení jiných důležitých záležitostí, osvěžuje každodenní rutinu, pomáhá tam, kde si člověk často neví rady, a celkově tak zvyšuje učitelský a lidský wellbeing. Věříme, že si posluchači podcastu a čtenáři manuálu odnesou zejména motivaci k tomu, udělat první krok, který je navíc relativně lehký, k práci s technologií, která je – na rozdíl od předchozích – do značné

Bob Kartous

Je prorektor VŠEM, autor knih o budoucnosti vzdělávání *No Future a Future ON!*, lídr a konzultant inovativních projektů v oblasti vzdělávání a duševního zdraví, mluvčí Českých elfů, publicista.

míry nízkoprahová. Že pochopí, jaké okno příležitostí se lidem ve školství otevřelo. A také to, že AI není možné vyhýbat se, už jen proto, že ovlivňuje a bude ovlivňovat životy dětí a dospívajících nebyvalou měrou, na což vzdělávání musí adekvátně reagovat.

Co vás osobně jako moderátora na podcastu nejvíce bavilo či baví? Překvapilo vás něco? Co jste si nejvíc zapamatoval?

Ta sebejistota, kterou vhodné používání AI pedagogům dává. Pokud bychom měli mezi pedagogy převahu sebejistých lidí v tom zdravém slova smyslu, dokázali bychom připravovat na budoucnost sebejisté mladé lidi, kteří se nebudou bát podnikat výpravy na neprobádaná území a objevovat to, jak se nám svět proměňuje před očima rychlostí v dějinách nebyvalou.

Které díly byste doporučil za sebe nejvíc a proč?

Třeba ten, ve kterém ředitel základky ve Žďarci Ota Benc mluví o tom, jak AI dokáže ulevit v administrativě a pomoci v koncepční práci. Nebo rozhovor se Zuzanou Mertlovou o tom, jak přišla po deseti letech na rodičovské do školy, nikdy předtím s technologiemi nepochovala, a přesto se pustila do práce s AI. Nebo díl s Hankou Neužilovou Žákovou, který přesvědčivě ukazuje, že práce s AI vůbec

nemusí vést ke zhroupení, ale naopak k sebedisciplíně. V každém z dalších rozhovorů najdete něco velmi podstatného.

Jak podcast ovlivnil vás samotného? Změnil se váš názor, nebo dokonce postoj ohledně nějakého důležitého tématu? Nebo změnila se mezitím doba a něco pro vás už neplatí?

Ne, pouze se mi potvrdila počáteční hypotéza, že tohle je nejlepší cesta, jak ukázat pedagogům a lidem ve vedení škol, proč s AI začít pracovat. Ta hypotéza se nicméně rozšířila o poznání, že AI není jen nová oblast, kterou výchova a vzdělávání nutně musí pokrýt, nýbrž že je to také nebyvalá příležitost pro učitele zvýšit svůj vlastní wellbeing, sebevědomí a možnost dohnat technologický hendikep. Na rozdíl od jiných technologických nástrojů totiž v tomto případě stačí umět si s AI povídat.

Chcete něco dodat?

Pojďte do toho, budete sami proti sobě, pokud to neuděláte. ■

edurevue.npi.cz/podcasty/mezi-nami-exploreedu

Nevalí se na nás vlna změn, ale příležitosti pro růst

Text: **Petra Svoboda**

Podcast, který moderuje Kateřina Lichtenberková, přináší rozhovory s odborníky, řediteli i učiteli, kteří mají s tvorbou školních vzdělávacích programů hlubší zkušenost a jsou ochotni ji sdílet. Posluchačům představí příklady inspirativní praxe a také rady, jak se vyrovnat s úskalími v průběhu celého procesu.

Proč vznikl tento podcast? Proč jste ho natočili právě nyní, co je na něm aktuální?

Podcast natáčíme proto, že se domníváme, že spousta škol potřebuje dodat sílu k odhodlání začít nebo pokračovat s úpravou školního vzdělávacího programu (ŠVP) a zároveň si vyjasnit, jak na tom jsou teď a kterým směrem se v následujících letech chtějí rozvíjet – například i v oblasti vztahů, které tvoří školní prostředí a komunitu. Potřebují si například také ujasnit a vyzkoušet, jak na disponibilní hodiny a klíčové kompetence, jak na formativní přístup, jak začít s integrací předmětů, jak uchopit základní gramotnosti nebo jak lépe porozumět principu očekávaných výsledků učení.

A o tom všem vedeme v podcastu rozhovory s lidmi, kteří tuto cestu odvázně prošlapávají dříve než jiní. Radka Flajšhans Nedbalová říká v prvním díle, že učitelé i ředitelé nyní potřebují nejen informace, ale také uklidnění, že se na ně nevalí nějaká obrovská vlna změn. Že to, co přichází, je příležitost, které se školy mohou chopit a velice dobře ji využít pro svůj růst.

Jak byste podcast doporučila a komu? Pro koho je?

Je určený pro všechny pedagogické pracovníky, kteří s tvorbou ŠVP přicházejí do styku. Pro ředitele, koordinátory ŠVP i samotné učitele. Jde o příjemně uvolněné rozhovory, které si můžete pustit v autě nebo při vaření a přitom se dozvědět spoustu v praxi vyzkoušených kroků, které vás mohou nasměrovat příměji než cesta nejrůznějších pokusů a omylů. Taky si s námi vyjasníte základní pojmy a uvědomíte si, jak na tom vaše škola v jednotlivých oblastech momentálně je.

Jsou školy, které měly ŠVP zatím pouze jako papír ve skříni pro případnou kontrolu. Ty bychom chtěli motivovat k tomu, aby přešly k postoji, že ŠVP je opravdu plán pro celou školu, pro všechny žáky, pro všechny učitele a přitom může dobře odrážet aktuální realitu ve škole. Jsou také školy, které jsou v tom procesu mnohem dál, ale i jim může být náš podcast užitečný v konkrétních tématech.

Co byste chtěla, aby si posluchači rámcově odnesli, co by měli určitě slyšet?

Byla bych ráda, kdyby si z našeho povídání odnesli především motivaci, že teď je ta

Kateřina Lichtenberková

Je expertka v oblasti finančního vzdělávání a kompetence k podnikavosti. V NPI je garantkou vzdělávací oblasti Člověk, jeho osobnost a svět práce a také koordinátorkou některých aktivit a projektů. Díky spolupráci na revizi RVP ZV, kde působila mimo jiné v roli projektové manažerky a spolupracovala na celkové koncepci, má velký přehled o novém kurikulu a může předávat tyto zkušenosti dál učitelům a ředitelům škol. Působí také jako lektorka a koučka.

pravá příležitost podívat se na to, jak věci ve škole děláme a jak je můžeme zlepšovat. Kdyby se nám podařilo potlačit strach ze změny a ukázat, že se to dá zvládnout a hodně z toho do dalších let vytěžit. Podcast ukazuje, co všechno nový RVP umožňuje a jak se to dá dělat zajímavým způsobem.

Co vás osobně jako moderátorku na podcastu nejvíce bavilo, baví? Překvapilo vás něco? Co jste si nejvíc zapamatovala?

Baví mě potkávat se se zajímavými lidmi, kteří to mají v hlavě srovnané, nebojí se změny a dokážou se k ní flexibilně postavit. Jsou to lidé, kteří umějí svou dobrou zkušeností inspirovat a motivovat ostatní, protože už sklízejí výsledky své práce a vidí, jak změny dětem i učitelům prospívají.

Které díly byste doporučila za sebe nejvíc a proč?

Pro ty, co mají pocit, že jsou v procesu tvorby ŠVP na začátku, bych určitě doporučila první díl s už zmíněnou Radkou Flajšhans Nedbalovou, zkušenou učitelkou a koordinátorkou ŠVP, lektorkou, která se zaměřuje přímo na tvorbu školního vzdělávacího programu. Radka je i autorkou vlastního praktického

odborného podcastu Kurikulum v praxi, kde se učitelé dozvídají přehledně, čím začít, co je důležité a na co si dát pozor. Další díly našeho podcastu teprve vznikají, a tak se nechme překvapit, co přinesou.

Jak podcast ovlivnil vás samotnou? Změnil se váš názor, nebo dokonce postoj ohledně nějakého důležitého tématu?

Díky podcastu se více ponořuji do celkové koncepce RVP a tvorby ŠVP a přináší mi to různé pohledy na to, jak to ve školách může fungovat. Snažím se pokládat otázky, které by na mém místě pokládali naši posluchači, a přitom vést rozhovory co nejinspirativněji.

Chcete něco zajímavého dodat?

Snad jen, že strach ze změny je jako tréma před vystoupením herce na jevišti. Když se jí nepodvolíme, pomůže nám k lepšímu výkonu. A jakmile začneme hrát, tréma opadne. ■

edurevue.npi.cz/serie/special-novy-svp-pojdme-do-toho?

Představte si školu, jakou byste chtěli pro své děti

Text: **Libor Hruška**

Modelové vzdělávací programy budou pro školy oporou a návodem, jak se vyhnout duplicitám i hluchým místům, říká ředitel Národního pedagogického institutu Ivo Jupa.

Už jsou k dispozici data o tom, kolik základních škol od letošního školního roku začalo s výukou podle nového RVP?

Ano, je to 17 procent škol a podle dat, která máme z našich krajských pracovišť, se stovky dalších chystají začít v září 2026. A upřímně – považuji to za malý zázrak. Ještě před povinným startem a v situaci, kdy kolem revize probíhá veřejná i politická debata, je to velmi silný pozitivní signál. Ale úplně chápu i ty ředitele a ředitelky, kteří se rozhodli vyčkávat. Nejistota kolem dalšího vývoje má na rozhodování škol zkrátka velký vliv.

Proč se vůbec Česko pustilo do revize kurikula?

Důvodů bylo více, ale já bych tohle téma rád posunul o patro výš, do obecné roviny. Motem Národního pedagogického institutu, který vznikl před šesti lety sloučením stávajících dvou institucí, je: „Aby se děti těšily do školy a učitelé a učitelky měli tu nejlepší práci na světě.“ A jsou to právě tyto velké vize a mise, ke kterým musíme neustále zvedat hlavu od menších úkolů, které si den co den odškrtneme v diářích. Za poslední roky máme za sebou nesčetné množství debat, které tuto vizi zpřesňují do strategických cílů a úkolů.

Revize rámcových vzdělávacích programů vyvolávala silné reakce, přitom se nedjedná o žádnou revoluci...

Ano, když se na to podíváme v širším kontextu, tak nejde o žádnou náhlou nebo radikální změnu. Revize vychází přímo ze Strategie 2030+, kterou schválilo ministerstvo školství. Ta jasně říká, že cílem není dál zahušťovat obsah, ale pracovat s menším, dobře vybraným základem, na kterém si děti osvojují nejen znalosti, ale i dovednosti, postoje a hodnoty. Dlouhodobě víme, že samotné „odučeno“ ještě neznamená „naučeno“. Pokud nejsou znalosti provázané s porozuměním, kontextem a možnostmi je použít, je jejich efekt omezený. Revize kurikula na tohle reaguje – nejde o to, ubrát na náročnosti, ale změnit logiku učení. Vyдали jsme se cestou kompetenčně-gramotnostní, což ale rozhodně neznamená, že bychom chtěli z dětí vychovávat „šťastné blbce“, jak se nám někdy podsouvá. Pedagog, docent Josef Valenta ostatně už dvacet let upozorňuje, že ten pohled, že se musíme rozhodovat mezi dvěma extrémami – chodící encyklopedie vs. šťastní blbci –, je naprosto nesmyslný.

Kompetenční byl i dosavadní RVP ZV. Co je tedy nyní jinak, aby v některých školách nezůstaly změny opět jen na papíře?

To riziko tu vždycky bude a v systému, který v Česku máme, se nedá stoprocentně vyloučit. Důležité ale je porovnávat nové řešení se současným stavem. Dosavadní systém to školám, které se nechtěly měnit, umožňoval.

Školní vzdělávací program byl často formální dokument a výuka běžela tradičně, bez většího propojení mezi předměty. Nové kurikulum jasněji říká: práce se ŠVP není formalita, ale klíčový nástroj, jak vědomě řídit výuku. Pomoci mají v budoucnu například tři typy vzorových, modelových školních vzdělávacích programů, které nyní ověřujeme na desítkách škol po celém Česku. Školám, které do toho šly s námi, bych rád poděkoval. Bez jejich zpětné vazby bychom to nedali.

Jak modelové školní vzdělávací programy pomohou ředitelům a koordinátorům ŠVP?

Modeláky určitě nevznikají proto, aby je školy jen zkopírovaly jako hotové řešení, to je to poslední, co bychom chtěli. Školy díky modelovým ŠVP dostanou oporu a návod, jak lze školní program sestavit smysluplně, bez duplicit a bez hluchých míst.

Mění pravidla hry nástroje umělé inteligence?

Já věřím, že ano. Dosud prakticky neexistovala systematická možnost ověřovat, jak přesně jednotlivé školní programy odpovídají rámcovému kurikulu – prostě proto, že je to extrémně náročné na čas. To se teď díky digitalizaci a novým nástrojům mění. Momentálně vytváříme nástroj, kterým budeme moci konkrétní ŠVP a RVP ZV porovnávat mnohem detailněji a efektivněji.

Kdo je pro vás ve školách klíčovým partnerem?

Klíčové jsou ředitelé a ředitelky, protože právě u nich změna začíná. Zároveň ale musíme podpořit sborovny, aby vyučující uměli podle nových vzdělávacích strategií rozepsaných v ŠVP pracovat. Aby učitelé a učitelky pro nový přístup zahořeli nebo minimálně cítili, že když budou chtít, nejsou na to sami.

Co byste vzkázal ředitelům a učitelům, kteří ještě nezačali? Co by měl být první krok?

Doporučoval bych začít úplně jednoduše – na webu prohlednout.rvp.cz si projít úvodní obecné kapitoly nového RVP ZV a zkusit si představit školu, jakou by chtěli pro své děti nebo vnoučata. Tenhle krok bohužel mnoho lidí přeskakuje a koukají se rovnou do „svých“ oblastí a oborů.

Ivo Jupa

V současné době působí jako ředitel Národního pedagogického institutu. Během bohaté profesní minulosti spoluzaložil a vedl AISIS, o. s., zaměřenou na vzdělávání učitelů a rovné příležitosti dětí. Zakladatel společnosti CRC consult, s. r. o., zaměřující se na tvorbu koncepcí a projektů naplňujících koncept společenské odpovědnosti firem. Působil jako ředitel odboru na MŠMT, kde byl zodpovědný za programování a implementování strukturálních fondů EU ve vzdělávání, vědě a výzkumu pro ČR. Je také autorem konceptu DMS, umožňujícího vybírat dárcovské příspěvky prostřednictvím mobilních telefonů.

Web prohlednout.rvp.cz se pořád rozrůstá. O jaký obsah?

Školy tu najdou nejen závaznou část kurikula, ale i rozsáhlé podpůrné materiály, jako například ilustrace výuky, tedy konkrétní příklady hodin. Ty pomáhají představit si, co změny znamenají v praxi a nejen „na papíře“. Často snižují obavy, že jde o něco příliš abstraktního nebo administrativního. Najednou je vidět, jak může výuka skutečně vypadat.

Jakou další podporu mohou školy od NPI očekávat?

Podpora škol je dlouhodobým jádrem práce NPI. Nabízíme ji školám, které se do změn chtějí pustit hned, ale i těm, které postupují opatrněji. Webináře, semináře, metodické materiály nebo ucelené vzdělávací balíčky najdou na webu MojeEdu. Naším cílem je, aby si školy mohly vybrat cestu, která jim dává smysl – ať už formou jednotlivých inspirací, nebo ucelenější podpory k určitému tématu.

Revidovaný RVP ZV se nevznáší ve vzduchoprázdnu, ale souvisí s dalšími stupni vzdělávání. Co se aktuálně řeší?

Hotové jsou RVP pro předškolní vzdělávání, pro základní školy speciální a také pro zušky. Pracujeme na středních odborných školách, gymnáziích a lyceích, tak aby na sebe jednotlivé stupně vzdělávání navazovaly. Opět jdeme cestou široké participace a spolupráce s partnery, ale zároveň musíme mít jasný názor a argumentaci, proč a jak má vypadat náš „finální střih“.

Dalšími velkými tématy jsou digitalizace a umělá inteligence. Co pro školy NPI dělá?

Tady je důležité rozlišovat několik rovin, které se často míchají dohromady. První je porozumění příležitostem a rizikům digitálních technologií a AI. Druhou rovinou je podpora učitelů a ředitelů v tom, aby tyto technologie dokázali smysluplně využívat ve své práci. A třetí – neméně důležitou – je, jak o těchto tématech učit děti. Každá z těchto oblastí vyžaduje jiný typ podpory. NPI se snaží školám nabízet nástroje, vzdělávání i metodické vedení tak, aby nebyly odkázané na extrémní – tedy ani na bezhlavé zákazy, ani na nekritické nadšení. Škola má děti připravovat na svět, ve kterém žijí. Ne je od něj odstříhnout.

Co podpora žáků a společné vzdělávání, kam se NPI posouvá v tomto tématu?

Dlouhodobě se zaměřujeme na tři propojené oblasti. První je snižování nerovností. Máme ověřené intervence, které skutečně fungují – a dnes už to dokládají i data. Druhou oblastí je podpora pedagogických pracovníků při práci s heterogenními kolektivy. Nejde jen o odborné znalosti, ale o schop-

Podpora škol je dlouhodobým jádrem práce NPI

nost rozumět dětem, vnímat jejich potřeby a včas rozpoznat situace, kdy je potřeba odborná pomoc. Třetí oblastí je rozvoj poradenského systému. Školní poradenská pracoviště i poradny potřebují jasnější standardy a lepší provázání, aby školy věděly, na koho se mohou obrátit a s čím.

Koukáte se ale i za horizont povinné školní docházky nebo maturity.

Ano, protože vzdělávání dnes nekončí absolvováním školy. Lidé během života mění profese, doplňují si kvalifikaci a učí se nové dovednosti. Národní soustava kvalifikací (NSK) umožňuje tyto dovednosti popsat a ověřit – a to i u profesí, které nejsou součástí tradičního školského systému. Zároveň je důležité lépe provázat počáteční vzdělávání se světem práce. Odborné školy by měly své absolventy a absolventky připravovat tak, aby dokázali naplnit profesní kvalifikace, které trh práce skutečně potřebuje. Právě tady má propojení kurikula a NSK velký potenciál.

Do funkce jste nastoupil v srpnu 2020. Když se ohlédnete za svým působením v čele NPI – co bylo největší výzvou?

Bylo to mimořádně intenzivní období: covid, válka na Ukrajině a příchod dětí s odlišným mateřským jazykem, malé i velké revize kurikula napříč stupni vzdělávání. Těch změn bylo opravdu hodně. Zároveň si ale myslím, že to nebyla výjimka, ale spíš nový standard. Svět se zrychluje a školy se v něm musejí umět orientovat. Úkolem NPI je pomáhat jim v tom tak, aby na tyto změny nebyly samy – a aby z nich dokázaly vytěžit to, co má smysl pro děti i učitele. ■

MojeEdu. Provedeme vás změnou

Působíte v základní nebo v mateřské škole? Na portálu MojeEdu jsme pro vás připravili přehlednou nabídku webinářů, workshopů, publikací a dalších podkladů, které vám umožní úspěšné zvládnutí přechodu na nové kurikulum.

Předškolní vzdělávání

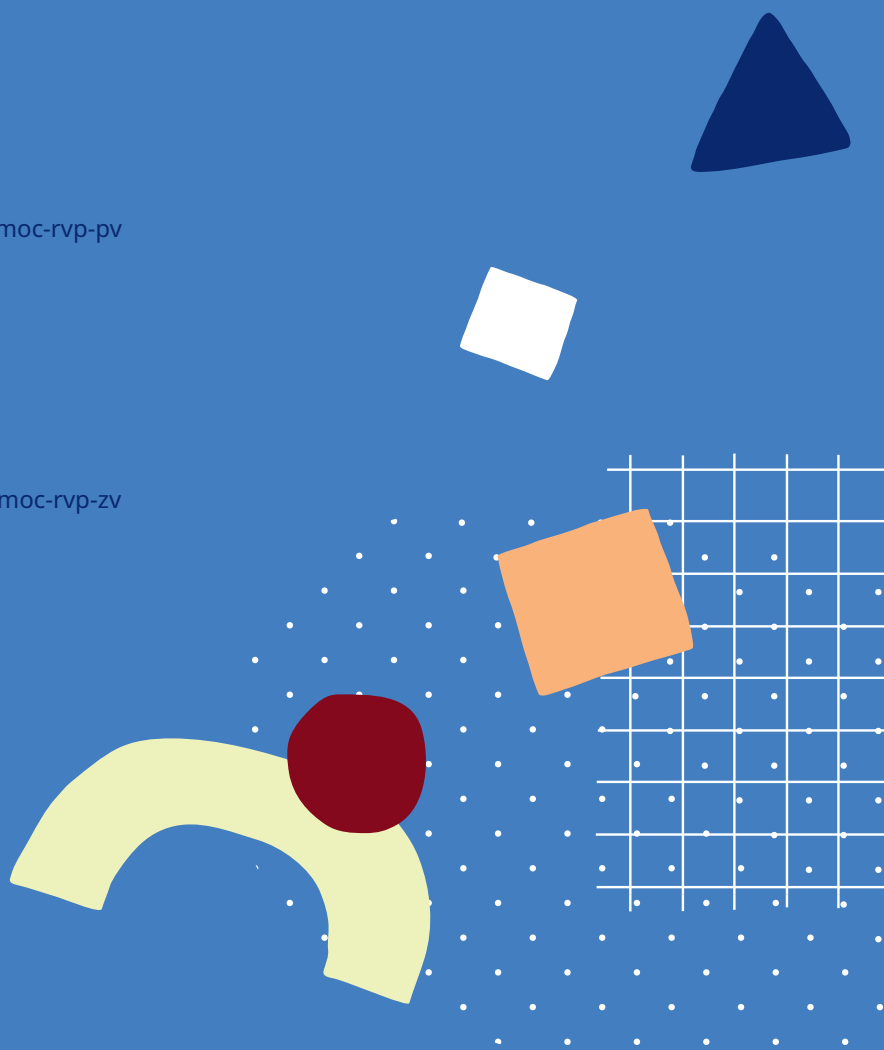

mojeedu.npi.cz/pomoc-rvp-pv

Základní vzdělávání

mojeedu.npi.cz/pomoc-rvp-zv

Myslíme na nováčky i zkušené lídry

Text: **Libor Hruška**

Každý ředitel nebo ředitelka školy potřebuje jinou podporu – podle druhu školy i podle toho, v jaké fázi své profesní dráhy se právě nachází. „Naše nabídka proto zahrnuje nejen kvalifikační studia, ale i specializované kurzy a síťovací aktivity,“ říká Gabriela Samsišňáková z NPI.

Někdo nastupuje na vedoucí pozici jako úplný nováček, jiný v ní působí desítky let. Jak při tvorbě programů pro vedení škol přemýšlíte o takto pestré cílové skupině?

Cílová skupina je opravdu široká. Základní členění máme podle druhu školy – tedy na mateřské, základní, střední, vyšší odborné nebo základní umělecké školy. A v naší nabídce máme i programy pro ředitele zařízení, která se věnují neformálnímu vzdělávání, třeba domy dětí a mládeže nebo střediska volného času.

Druhou rovinou je vámi zmiňovaná konkrétní fáze profesní dráhy. Jinou podporu potřebují začínající ředitel nebo ředitelka, kteří se teprve orientují v legislativě a procesech řízení školy, a jinou zkušené lídry, kteří hlavně chtějí rozvíjet pedagogický leadership a vést svůj tým strategicky. Naše programy se proto snaží nabízet podporu pro ředitele v různé fázi jejich profesní dráhy.

Jakou kvalifikaci musí mít každý, kdo chce vést školu?

Podle zákona o pedagogických pracovnících musí každý ředitel nebo ředitelka do tří let

od nástupu do funkce absolvovat manažerské studium. NPI dlouhodobě nabízí roční program nazvaný Ředitel manažer, který běží na všech jeho krajských pracovištích. Druhou variantou je dvouletý program Lídr školy, kombinované studium, které klade důraz na vedení lidí, pedagogický leadership a rozvoj kultury spolupráce.

Dvouleté studium Lídr školy se dosud pořádalo pouze v Praze. Chystáte se jej otevřít i v jiných městech?

Ano, plánujeme k Praze přidat v roce 2026 i Brno. Do studia se bude možné přihlásit na webu mojeedu.npi.cz pravděpodobně od dubna.

Ovlivní podobu kvalifikačních studií plánované změny legislativy?

Ano, čeká nás příprava nového vzdělávacího programu, který bude odpovídat aktuálním legislativním úpravám. Kvalifikační studium pro ředitele škol a školských zařízení se nově rozdělí na dvě části – úvodní, zhruba stohodinovou část a druhou, rozsáhlejší část v rozsahu asi sto padesáti hodin. Takto pojeté studium je nutné absolvovat do tří let od jmenování do funkce. Navýšení hodinové dotace umožní pokrýt všechna témata důležitá pro praxi ředitelů. Větší důraz bude kladen především na oblast pedagogického leadershipu.

Kromě kvalifikačních studií nabízíte i celou řadu dalších programů. Jsou mezi nimi i novinky?

Určitě, například Akademie leadership škol budoucnosti, to je novinka, která se do nabídky dostala na podzim v roce 2025. Jedná se o zážitkový výcvik, na kterém se podílejí i zkušené lidi z firem. Je určený všem ředitelům i dalším lidem v pozicích vedení škol, kteří chtějí vědomě rozvíjet svůj potenciál a posílit své schopnosti vést lidi. Je to příle-

Gabriela Samšišňáková

Je absolventka Technické univerzity v Liberci. Působí jako metodička vzdělávání v libereckém krajském pracovišti NPI a je zástupkyní manažerky portfolia pro vedení škol. Dlouhodobě se věnuje podpoře ředitelů a rozvoji managementu škol.

žitost pro každého, kdo chce být vědomým a aktivním tvůrcem změn ve vzdělávání a vést školu směrem k budoucnosti. Takoví ředitelé a ředitelky jsou pak inspirací pro ostatní a my s nimi rádi spolupracujeme, například jako s mentory a lektory v dalších programech NPI.

Dalším zajímavým formátem jsou Ředitelské kavárny. Ty už na řadě krajských pracovišť NPI spontánně vznikly – ředitelé se tam neformálně setkávají, diskutují, sdílejí zkušenosti. V roce 2026 je naším cílem nabízená témata setkání v ředitelských kavárnách upravit do jednotné podoby, pracoviště budou mít k dispozici vzorník témat, který jim pomůže plánovat obsah jednotlivých setkání. Chceme vytvořit prostředí, kde se ředitelé potkávají, síťují a sdílejí zkušenosti s tématy, která je opravdu zajímavá. V roce 2026 bude velká část zaměřena na oblast kurikulární reformy.

Další relativní novinkou je Kurz pro digitální lídry školy. Koho má oslovit?

Tento kurz jsme v druhé polovině roku 2025 úspěšně opilotovali a chceme ho nabízet ve

Kam dál?

Vedeme školu

Dobrou školu dělá dobré vedení. Jak na to? Dozvíte se na našem webu.

všech krajích. Je určen především ředitelům, jejich zástupcům a ICT koordinátorům, kteří chtějí své školy posunout v oblasti digitalizace. Má školám pomoci promyšlet digitální strategii – od práce s daty a kyberbezpečnosti až po využívání umělé inteligence. Půjde o kombinaci praktických workshopů, diskusí a sdílení příkladů z praxe.

Pro vedení škol může být užitečný i kurz pro uvádějící učitele.

Ano, na menších školách často tuto roli zastává ředitel či ředitelka nebo jejich zástupci, takže kurz Chci být uvádějícím učitelem aneb jak mohu podpořit svého začínajícího kolegu může být přínosný i pro vedení. Zároveň představuje oporu i pro všechny ředitele a ředitelky, kteří tuto roli svěřují jinému pedagogovi – kurz jim poskytuje jasnou možnost, kam mohou nově jmenovaného uvádějícího učitele poslat, aby získal potřebné zaškolení a podporu pro výkon své funkce.

Co dalšího podle vás stojí za zmínku?

Velmi oblíbený je Průvodce strategickým a akčním plánováním, který se po pilotní fázi rozšířil na všechna krajská pracoviště. Pomáhá ředitelům a jejich týmům proměnit vizi školy v konkrétní strategii a učí je plánovat realisticky, společně s pedagogickým sborem. Další oblastí jsou kurzy zaměřené na pedagogický leadership, vedení porad, hospitace nebo evaluaci výuky.

Nabídka je opravdu rozsáhlá. Jak byste shrnula její filozofii?

Naším cílem je, aby se vedení škol cítilo komplexně podpořené a mělo zajištěný přístup ke kvalitním vzdělávacím programům, přičemž Národní pedagogický institut se stává jejich přirozeným a důvěryhodným partnerem v oblasti profesního rozvoje a posilování kompetencí vedení škol. ■

Plynulý přechod z mateřské do základní školy

Text: **Radek Melichar**

Hana Splavcová a Hana Havlínová z Národního pedagogického institutu popisují, jak nový Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (RVP ZV) navazuje na Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV).

Pojďme stručně zarámovat téma plynulého přechodu dětí mezi mateřskou a základní školou z pohledu revidovaných RVP.

Hana Splavcová (HS): Důležité je říct, že pojetí RVP PV je od samotného prvopočátku postaveno na osobnostním pojetí a navazuje na něj i RVP ZV. V RVP PV máme přímo samostatnou kapitolu Návaznost předškolního a základního vzdělávání. V ní je v několika bodech popsáno, co obvykle dítě na konci předškolního vzdělávání dokáže. To ukazuje, k čemu jsou děti v mateřské škole vedeny. Tuto informaci mohou velmi dobře využít učitelé v adaptačním období v 1. ročníku základní školy.

Hana Havlínová (HH): Zároveň je dobré doplnit, že osobnostně rozvojové pojetí základního vzdělávání není žádná novinka, nicméně v novém RVP ZV je explicitně zakomponováno. A další provazbu najdeme v používaných vzdělávacích strategiích.

Kde se mohou vyučující s dokumenty podrobněji seznámit?

HS: Oba rámce jsou zveřejněné v online prostředí webu prohlednout.rvp.cz, kde se mohou uživatelé velmi jednoduše orientovat. Mohou proklikávat mezi dokumenty a seznamovat se s tím, jak je zajištěna návaznost v klíčových kompetencích, základních gramotnostech i vzdělávacích oblastech. Paralelně s RVP vznikla celá řada podpůrných materiálů, abychom učitelům dodali metodickou podporu anebo je inspirovali konkrétními příklady.

HH: Během našich seminářů nebo workshopů jsme získali zkušenost, že pro učitele je poměrně velké překvapení a řekněme „aha efekt“ ve chvíli, kdy jim online prostředí prakticky ukazujeme a procházíme ho s nimi. Navíc zjišťují, že je to skutečně jednoduché a uživatelsky přívětivé. Prvostupňoví učitelé se tak mohou vcelku rychle seznámit s RVP PV. Mohou se podívat nejen do závazné části, ale také do části metodické podpory, kde najdou doporučení pro mateřskou školu, která přesně nasedají na období prvního ročníku. Prakticky se tak mohou snadno inspirovat v obou rámcích.

Zmínily jste podpůrné materiály. Mohly byste je čtenářům přiblížit?

HS: Pro téma plynulého přechodu z MŠ do ZŠ jsme připravili metodické příručky, videa, webináře, infografiky i vzdělávací programy pro učitele obou stupňů, mnohé z nich na základě jejich podnětů. Takto vznikly například dokumenty *Kontinuum rozvoje klíčových kompetencí* a *Kontinuum rozvoje základních gramotností*.

HH: Tato kontinua jsou v podstatě vizualizací „proklikávání“ RVP PV a RVP ZV. Seskupili jsme očekávané výsledky učení (OVU) v jednotlivých klíčových kompetencích z obou rámců a uspořádali je do jednoho dokumentu, kde mají učitelé možnost vše si přehledně a rychle prostudovat.

HS: U Kontinua základních gramotností je to obdobné s tím rozdílem, že v předškolním vzdělávání nemáme pro základní gramotnosti formulovány OVU – a to zcela záměrně. Pro

Hana Splavcová

V Národním pedagogickém institutu působí jako vedoucí Oddělení předškolního a prvostupňového vzdělávání.

Hana Havlínová

Ve stejném oddělení se věnuje didaktice a metodice prvního stupně základního vzdělávání.

předškolní vzdělávání jsou zde uvedeny OVU ze vzdělávacích oblastí, které mají přímou vazbu na OVU základních gramotností v RVP ZV. **HH:** Navíc Kontinuum základních gramotností ukazuje jediný případ, kdy je v RVP ZV nastaven uzlový bod i pro 3. ročník. Ten je velmi dobře uchopitelný pro učitele z mateřských škol, protože je blíží než ročník pátý.

Pro tvorbu ŠVP mohou základní školy využít modelové ŠVP, v předškolním vzdělávání je to nastavené jinak. Jak?

HS: Oblast předškolního vzdělávání je nastavená pro práci s flexibilními integrovanými bloky, do kterých jsou začleněny všechny vzdělávací oblasti. Je to cesta nastavená pro všechny mateřské školy. V podstatě se jedná o nejpřirozenější vzdělávací cestu pro tuto věkovou skupinu dětí. Proto nemáme jeden modelový ŠVP a rozhodli jsme se pro jiný směr, kdy budeme v příštím školním roce nabízet pedagogické veřejnosti inspirativní příklady z praxe. Vybereme mateřské školy, které už se zapojily do práce podle nového kurikula, a jejich školní vzdělávací programy – nebo spíše jen některé jejich části – a ty budeme prezentovat jako inspirativní příklady pro ostatní.

To zní zajímavě. Jak s nimi bude NPI pracovat, aby se dostaly do terénu?

HS: Na webu revize.rvp.cz v části věnované tvorbě modelových ŠVP pro základní vzdělávání – kam si učitelé už zvykli chodit pro informace, navíc hodně škol je sloučených MŠ a ZŠ – budeme prezentovat příběhy mateřských škol, vybrané kapitoly z jejich ŠVP,

kteří doplníme například rozhovory s jejich autory nebo doprovodnými videi.

HH: U prvostupňového vzdělávání už se bavíme o školách, které se zapojily do pilotáže jednoho ze tří modelových ŠVP. Podstatné je, že ve všech třech modelech máme pro 1. a 2. ročník nastavené školní očekávané výsledky učení s ohledem na plynulý přechod z mateřské do základní školy, na odlehčení náročnosti a v duchu strategie snížení tlaku na výkon, což byl jeden z požadavků při tvorbě nového kurikula. Chceme naplnit vizi umožnit plynulý přechod všem dětem a zároveň nabídnout učitelům dostatek inspirace, jak toho dosáhnout.

Hovoříme o inspiraci pro učitele a požadavcích na žáky, ale jakou roli v tom všem hrají jejich rodiče?

HH: Jedna věc je dobře napsat ŠVP a druhá je, co se pak bude dít přímo ve školách. Čili se nebavíme pouze o správné „aplikaci“ dokumentů, ale také o vytváření přívětivého prostředí, kde je role rodičů nezastupitelná.

HS: V RVP PV je popsána nejen tvorba ŠVP, ale také role jednotlivých aktérů, význam spolupráce uvnitř školy i směrem k rodičům. Nejen jak budeme vzdělávat, ale jaké podmínky, prostředí a klima ve škole vytvoříme, jaké hodnoty budeme dětem předávat.

Nabízí v této oblasti NPI učitelům nějaké možnosti vzdělávání nebo jinou podporu?

HH: Pro učitele je komunikace s rodiči mnohdy velmi těžká disciplína a NPI nabízí vzdělávací program zaměřený právě na efektivní komunikaci školy se zákonnými zástupci jak v mateřské škole, tak na 1. stupni ZŠ.

HS: Dalším příkladem může být třeba velmi aktuální téma formativního přístupu v MŠ i ZŠ. Nabídku vzdělávacích programů naleznou zájemci na webu mojeedu.npi.cz.

Co byste řekly na závěr?

HS: Pozvala bych učitele obou stupňů na celostátní konferenci a navazující setkání ve všech krajích ČR, které na toto téma připravujeme ve spolupráci s MŠMT. Předpokládaný termín konference je 15. dubna, navazující setkání proběhnou v průběhu května a června 2026.

HH: Naší vizí je stav, kdy plynulý přechod z MŠ a ZŠ přestane být tématem a stane se přirozenou součástí vzdělávání. To bychom si obě moc přály. ■

Novinkou jsou třeba Ředitelské kavárny

Text: **Petra Svoboda**

Bohumila Kobrlová je vedoucí krajského pracoviště NPI v Jihlavě a zároveň koordinuje činnost všech krajských pracovišť.

Jak dlouho jste vedoucí krajského pracoviště v Jihlavě?

V NPI jsem od 1. července 2021. Jak k tomu došlo? Devatenáct let jsem působila na základní škole, kde jsem dlouhou dobu byla součástí vedení. Měla jsem na starost nejen naši základní a mateřskou školu, ale pomáhala jsem i ostatním školám v našem kraji. Když pak bylo vypsáno výběrové řízení na pozici vedoucí krajského pracoviště NPI, rozhodla jsem se pro změnu. Nebyl to jednoduchý krok, předchozí působiště mi opravdu přirostlo k srdci. Přestože jsem stále s mnoha kolegy, žáky a jejich zákonnými zástupci v kontaktu, považuji své tehdejší rozhodnutí za správné.

Každé krajské pracoviště NPI je jiné. V čem je specifické to jihlavské?

Snažíme se, aby ve všech krajích byla školám poskytována profesionální podpora. Jihlavský tým je velice pestrý, tvoří ho pedagogové, poradenští či sociální pracovníci. Spojuje nás to, že jsme opravdoví srdcaři, máme kvalitu vzdělávání na prvním místě a velmi

dobře známe požadavky i specifika regionu. Jsme skvěle sehraný, stabilní tým. Myslím, že právě to je důvod, proč se nám daří dobře komunikovat a navazovat spolupráci se školami a organizacemi v regionu.

Na jaké vaše aktivity byste chtěla speciálně upozornit? A jak vznikl projekt Ředitelských kaváren?

V roce 2025 jsme se začali více věnovat výjezdům do škol a konzultační činnosti. Hlavním tématem sice byly revize rámcových vzdělávacích programů, ale ředitelé vždy měli i spoustu dotazů na jiná témata. Často jsme od nich slyšeli, jak osamoceni se v současné době cítí. Proto jsme s kolegy-němi sedly k jednomu stolu a začaly plánovat aktivity, při kterých bychom vedoucím pracovníkům škol pomohly. Na krajském pracovišti jsme začali realizovat Ředitelské kavárny. Umožňujeme tak ředitelům, aby se setkávali v příjemném prostředí, společně hledali odpovědi na své dotazy, a především aby se učili navzájem. Vlastně z nich vytváříme učící se komunitu. Ředitelská kavárna má vždy dvě části. V té první se věnujeme prioritním tématům NPI nebo tématu, které si sami ředitelé zvolí na předchozím setkání. Naším úkolem je k tomuto tématu dodat odborníka, který jim buď předá potřebné informace, nebo je doprovází při hledání řešení. Druhá část je věnována neformálnímu setkání a výběru tématu následující kavárny. Je to skvělý formát, při kterém můžeme tvořit menší skupiny a řešit specifika jednotlivých stupňů vzdělávání. Vytváříme tak bezpečné prostředí pro profesní růst každého vedoucího pracovníka.

Co jsou podle vás největší výzvy právě teď? S čím se nejvíce potýkáte?

Demografický vývoj zásadně ovlivňuje vzdělávací soustavu v kraji, má vliv na rozvoj sítě škol a školských zařízení. Kraj Vysočina se dlouhodobě potýká s odlivem mladých lidí. Proto se nyní velmi aktivně zabýváme otázkou zatraktivnění našeho kraje. Kvalitní školy a školská zařízení jsou jednou z možností. Z tohoto důvodu se pravidelně setkáváme s vedením kraje, Českou školní inspekcí, Středním článkem a dalšími organizacemi, které se vzdělávání věnují. Ve spolupráci s Olomouckým krajem a Krajskou hospodářskou komorou chystáme podporu pro základní i střední školy.

Co je podle vás potřeba k tomu, aby spolupráce NPI se školami probíhala ještě lépe?

Jednoznačně potřebujeme navýšit personální kapacity. Kraj Vysočina je rozlohou pátý největší kraj. Díky přírodním podmínkám zde máme velký počet malých obcí, přesněji je to 704 obcí, což je druhý nejvyšší počet obcí mezi kraji v rámci ČR. V kraji působí 296 mateřských škol, 276 základních škol a 65 středních škol. Je tedy zřejmé, že nemůžeme být aktivní pouze v Jihlavě, ale musíme vyjíždět i do různých koutů našeho kraje. V současné době máme opravdu hodně požadavků na realizaci vzdělávání pro celé sborovny. V takových případech je mnohem efektivnější, když organizační garant spolu s lektorem dojedou přímo do školy. Další vzdělávání organizujeme v prostorách krajského pracoviště, kdy pro školy tvoříme pestrou nabídku, ta vychází z prioritních témat NPI. V roce 2026 přibíráme do svého portfolia i aktivity, které byly v předchozích letech realizovány projekty PROP a DIGI. Intenzivně se školami spolupracujeme také v rámci projektu KOMPAS. O konzultacích a Ředitelských kavárnách, jejichž počet chceme v roce 2026 navýšit, jsem se již zmiňovala a určitě jsem při výčtu našich aktivit něco opomněla. I tak je ale zřejmé, že bychom opravdu potřebovali, aby nás v krajích bylo více.

Z čeho máte radost a co byste vzkázala svému týmu?

Radost mám z toho, jak v našem kraji na pracovišti fungujeme. Jsme opravdový tým. Víme, že se na sebe vždy můžeme stoprocentně spolehnout. Těší mě i spolupráce s dalšími organizacemi a institucemi. Výbornou spolu-

Bohumila Koblíková

Vystudovala FF Univerzity Karlovy, obory pedagogika a učitelství pro střední školy se zaměřením na pedagogické poradenství. Dále vystudovala speciální pedagogiku se zaměřením na etopedii a učitelství pro 1. stupeň ZŠ. Působila jako učitelka a zástupkyně ředitele na základní a mateřské škole, koordinátorka ŠVP, metodička prevence, konzultantka pro individuální vzdělávání a péči o nadané. Od roku 2021 působí v NPI.

práci máme s Krajským inspektorátem České školní inspekce. Od poloviny roku 2025, kdy došlo k personálním změnám v projektu IPs Střední článek v našem kraji, se skvěle doplňujeme a poskytujeme školám komplexní podporu. Velkou radost mám i ze zpětné vazby od účastníků námi realizovaných vzdělávacích programů a skutečnosti, že se k nám rádi vracejí. Našemu týmu v Jihlavě i týmům v dalších krajích bych vzkázala: „Děkuji.“ Velmi si vážím práce všech za jejich pracovní nasazení a přispívání k naplňování našeho poslání. Tedy i toho, aby se děti těšily do školy a učitelé a učitelky měli tu nejlepší práci na světě.

Jak to vidíte za pár let?

To je těžká otázka. Určitě bych si přála, aby NPI zůstalo v regionech a spolu s dalšími institucemi nebo organizacemi pomáhalo školám při jejich cestě plné změn, které rychle se měnící svět přináší. ■

Jsmo tu i pro ty nejvytíženější učitele a učitelky

Text: **Libor Hruška**

E-learning je moderní vzdělávací nástroj. Není problém jej doručit i do těch nejvzdálenějších škol i k těm nejvytíženějším učitelkám a učitelům. „A když je dobře navržený, může takto fungovat s drobnými úpravami mnoho let,“ říká Klára Pirklová z Národního pedagogického institutu.

Jak se pozná dobrý e-learning? Já ráda říkám, že dobrý e-learning je jako víno. Dobré víno také jako běžný konzument nepoznáte po ničem úplně konkrétním. Poměrně rychle byste ale poznali, kdyby bylo špatné. U dobrého e-learningu nejde o chuť a vůni, ale o pocit. Něco ve smyslu: Tohle vzdělávání je fakt pro mě, tohle mi snad někdo vytvořil na míru.

Jak je složený tým, který v NPI e-learningy vytváří? Zapojujete i zkušené pedagogy a pedagožky a další odborníky na školství? V našem e-learningovém týmu figurují zejména takzvaní learning designeři. Jejich roli bych připodobnila k porodním bábám. Spolupracují s odborníky napříč NPI a současně s učiteli či řediteli z praxe. Pomáhají tak na svět důležitým tématům. Společně pak tito aktéři posílají do světa produkt, který je expertní, škálova-

telný, ale současně zanechává pocit, jako by vznikala konkrétní praxi přesně na míru.

Jaké konkrétní e-learningy už NPI nabízí a jaké další se chystají?

V uplynulých letech e-learningový tým NPI s radostí pracoval třeba na kurzech pro ředitelky a ředitele škol. Ty tvoří součást kvalifikačních studií Ředitel manažer a Lídr školy. Skvělá byla spolupráce na kurzu Podpora nadání v příbězích či kurzu Podpora žáků se sociálním znevýhodněním. Užili jsme si také práci na e-learningu Dítě s náročným chováním pro vychovatele v ústavech náhradní péče. Ten byl v létě oceněn cenou poroty na mezinárodní konferenci DisCo 2025. V posledním roce nás hodně bavilo pomáhat na svět kurzům Asistent pedagoga v praxi či Mentor nadání. Dlouhodobě sklízí skvělou zpětnou vazbu e-learningová podpora kvalifikačního studia pro ICT koordinátory.

Velkým tématem je nyní přechod škol na nové kurikulum. Jakou podporu jste pro ně vytvořili?

V roce 2025 jsme pracovali na e-learningové podpoře rozvoje digitálních kompetencí v konkrétních předmětech. V nabídce je také kurz Průvodce tvorbou ŠVP ZV. Myslím, že se ve spolupráci s dalšími aktéry povedlo

Kam dál?

mojeedu.npi.cz

pojmenovat, co se má po absolvování takových programů prakticky odehrát. Jsme tedy připraveni tvořit další praktické podpůrné kurzy.

Pro ředitele a pedagogy jsou důležité také různé formy osobních setkávání s kolegy z jiných škol a možnost vzájemně se inspirovat. Nejde to tak trochu proti filozofii e-learningu? Lze oba přístupy provazovat?

E-learning je skvělý nástroj škálování. Není problém jej doručit i do těch nejvzdálenějších škol i k těm nejvytíženějším učitelkám a učitelům. Když je dobře navržený, může takto fungovat s drobnými úpravami mnoho let. U e-learningů, které jsou součástí kvalifikačních studií, se snažíme pracovat i s lektory a lektorkami. Motivujeme je, aby e-learningem prošli a na setkáních s účastníky studií se pak už spíše věnovali konkrétním otázkám či případům ze škol.

Existuje podle vás u e-learningu něco jako ideální cílová skupina?

Nedá se říci, že by forma e-learningu byla vhodná či nevhodná pro určitou cílovou skupinu. V našem týmu věnujeme hodně pozornosti poznávání cílových skupin, ještě než se vůbec do návrhu e-learningu pustíme. Šetří to čas i vynaloženou energii. Když jsme například navrhovali kurz Děte s náročným chováním, měli jsme do detailu popsané dvě modelové osoby vychovatelů z ústavů náhradní péče. Snažili jsme se celou dobu si s odborníky zvědomovat, jaká je každodenní realita těchto vychovatelů, a navrhnout kurz, který by jim nebyl k smíchu. Podle zpětných vazeb se dá odhadnout, že se to povedlo.

Myslíte i na uživatele, kteří s online vzděláváním teprve začínají? Jak to udělat, aby byl výsledný produkt opravdu pro všechny?

Nejde jen o začátečníky. Předjímat musíme i problémy, které obecně přináší studium z obrazovek, třeba problémy se zrakem. Learning designeři jsou cvičeni v tom, aby předjíмали, a jdou v obojím uživatelům hodně naproti. V roce 2025 se nám podařilo kurzy hodně vytáhnout po grafické stránce. Ze zpětných vazeb víme, že příjemné a přívětivé prostředí kurzu dělá půl úspěchu.

Klára Pirklová

Je expertka na EdTech a learning design. Vystudovala filozofii, pedagogiku a informační vědu. Mentoruje, konzultuje, přednáší, aktuálně na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity. V NPI působí v oddělení Digitalizace ve vzdělávání.

Jak sbíráte zpětnou vazbu od uživatelů?

Díky analytickým nástrojům dokážeme sledovat, jak se při studiu daří uživatelům, ale třeba i samotnému kurzu. Nejčastější metrikou v e-learningu je míra dokončování a hned poté úspěšnost ve znalostních testech. Naše úsilí ale míří dál. Snažíme se do kurzů vkládat prvky, které vyžadují řešení problémů, a sledujeme, jak si v nich účastníci vedou. Postupně se také učíme integrovat prvky sebehodnocení na začátku, v průběhu či na konci kurzu. V ideálním případě bychom rádi sledovali dopad do praxe.

Jak jste se k tvorbě e-learningů dostala a čemu dalšímu se profesně věnujete?

Vystudovala jsem filozofii, a ač to může znít zvláště, lidé z filozofie velmi rádi skáčou po hlavě do oblasti inovací a technologií. Já k tomu později přihodila ještě studium pedagogiky a informační vědy a bylo vymalováno. Vedle NPI učím na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity, vzdělávám budoucí learning designery. ■

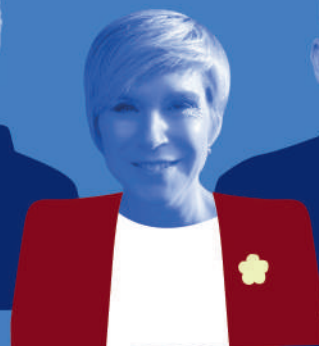
Vzdělávání pro 21. století

Série debat Výzvy ve vzdělávání v ostravském Centru Pant již třetím rokem otevírají aktuální témata, která pulzují českým vzděláváním. V posledních dvou diskusích jsme se zaměřili na téma pohybu, motivace, zdraví, prevence i odvahy k chybování.

Děti v pohybu:
sport a motivace
ve školách

Daniel Jandačka

Kateřina Neumannová

Karel Kovář

Zdraví, prevence
a odvaha
k chybování

Rastislav Maďar

Tomáš Šebek

Debaty vznikají ve spolupráci s Ostravskou univerzitou.
Záznamy jsou dostupné na: YouTube kanálu

Foto: Jakub Yellen

ExploreEdu: Co se stane, když necháte učitele experimentovat s AI

Text: **Ivana Böhmová**

Na počátku byla jednoduchá myšlenka: Místo akademického materiálu o tom, co mají učitelé dělat s technologií ve škole, budeme sledovat, co učitelé s AI skutečně dělají.

Vybrali jsme deset škol ochotných pustit se do experimentu. Ředitele, zástupce i řadové učitele, kteří po celý školní rok zkoušeli AI chatboty v každodenní práci – při přípravě hodin, hodnocení, komunikaci s rodiči i v administrativě. Sdíleli s námi, co jim funguje a kde narazili. Z jejich zkušeností pak vznikla publikace, která může ostatním učitelům ukázat reálné možnosti i limity.

AI v praxi

Největší přínos učitelé nepocítovali při přípravě výuky, jak bychom čekali, ale v administrativě. Slovní hodnocení na konci pololetí, které by jinak zabralo celé odpoledne, bylo s AI hotové za hodinu. Učitelka Jiřina Tylečková nahrála do AI průběžná hodnocení studentů a zadání od vedení

školy – a dostala finální texty pro každého žáka v jednotném stylu. Ředitel Ota Benc využil ChatGPT pro formulaci školního vzdělávacího programu a jeho porovnání s novým RVP.

Samozřejmě to není bezproblémové. AI má tendenci si vymýšlet – citáty, které nikdy nebyly vyřčeny, fakta, která se tváří přesvědčivě, ale neodpovídají skutečnosti. Učitelé se naučili vše důsledně ověřovat. Někteří z toho dokonce udělali vzdělávací příležitost: nechávají žáky, aby chyby AI odhalovali sami. U hodnocení složitějších prací zase AI zůstává příliš obecná. Lucie Myšková, učitelka češtiny, to shrnula výstižně: u opravování slohových prací jí AI zatím přidělala více práce, než ušetřila.

Ale ExploreEdu nejsou jen data a hodnocení. Jsou to především příběhy konkrétních lidí a situací.

Zuzana Mertlová se po deseti letech na rodičovské vrátila do školy s obavami, jestli to vůbec zvládne. „Bud' překonám odpor k technologiím, nebo to nedám,“ řekla si. Dnes AI používá pravidelně a říká, že jí pomohla najít v práci znovu jistotu. Hanka Neužilová Žáková má doma živý důkaz, že AI může vést k sebedisciplíně – její dcera díky systematické práci s chatbotem posunula svou angličtinu z úrovně B1 na B2 a úspěšně složila mezinárodní zkoušku. Edita Roberts objevila AI jako osobního mentora. Při procházkách s ní vede hlasové rozhovory a trénuje klade ní otevřených otázek – dovednost, kterou potřebuje pro svou práci mentorky kolegů.

Daniel Pražák, učitel přírodopisu známý na instagramu jako @edukocka, popisuje, jak mu v jedné krizové situaci AI zafungovala jako „školní psycholog“ – díky hlasovému modulu s ní mohl vést rozhovor v momentě, kdy potřeboval rychle poradit. A učitel informatiky Radek Špáta svým žákům ukazuje, že „hod to do stroje“ rozhodně nestačí. Vymyslel pro ně třeba OSINT úlohu, kde měli pomoci metadat z fotky ověřit alibi podezřelého. AI úkol vyřešila, ale pointa byla jinde – u soudu se na výstup chatbota spolehnout nelze.

V prosinci se experimentátoři sešli na závěrečné konferenci, aby své zkušenosti předali dál. Vznikla z toho živá diskuse o tom, jak překonat počáteční obavy, kde hledat rovnováhu mezi využitím AI a rozvojem vlastního myšlení žáků, a hlavně – proč má smysl to zkoušet. Ze zkušeností účastníků vznikla publikace Experiment ExploreEdu s konkrétními příklady z praxe a série videorozhovorů Mezi námi – ExploreEdu, kde se můžete s jednotlivými učiteli blíže seznámit. ■

Publikace a videorozhovory jsou k dispozici na webu digitalizace.rvp.cz nebo edurevue.cz.

Nový ŠVP jako příležitost pro změnu praxe: proč a s jakou podporou?

Text: **Kateřina Tomešková (MŠMT), Martina Tóthová (MŠMT)**

Znalosti nadále zůstávají důležitou součástí vzdělávání. Jsou totiž přirozenou součástí kompetencí.

Proč byla revize RVP ZV potřeba?

Za posledních dvacet let školy fungují ve světě, který se vyvíjí mnohem rychleji než dříve. Děti dnes vyrůstají v prostředí digitální komunikace, rychlého přístupu k informacím, globalizace a proměnlivého trhu práce. Rámcové vzdělávací programy byly však za tu dobu upravovány pouze mírně, a ne příliš systematicky.

Výuku není možné stavět na zapamatování a reprodukci učiva. To ovšem neznamená, že znalosti nejsou důležitou součástí vzdělávání. Jsou totiž přirozenou součástí kompetencí.

Žáci ale potřebují rozvíjet také dovednosti, které jim umožní obstát v nových situacích, převzít odpovědnost za svá rozhodnutí a pokračovat v učení i mimo školu. Řada učitelů a učitelů k výuce tímto způsobem už dlouhodobě přistupuje, je však nutné, aby tomu odpovídaly i kurikulární dokumenty a aby bylo znovu jasně připomenuto, že kompetenční pojetí vzdělávání je závazné pro všechny, kdo se na výuce podílejí.

Revize RVP ZV proto přináší jasnější a srozumitelnější rámec, který klade důraz na:

- upravené kompetence jako výsledek vzdělávání,
- hlubší porozumění podstatným jevům a souvislostem,
- zjednodušený systém prezentace s navázanou podporou,
- větší prostor pro autonomii školy (možnost přizpůsobit výuku svým podmínkám a potřebám žáků).

Cílem aktuální revize není napsat nový dokument, ale vytvořit podmínky, aby žáci od-

cházel ze školy lépe připraveni na realitu současného světa.

Co děláme tentokrát jinak než v roce 2005?

Zkušenost z prvního zavádění dvojúrovňového kurikula ukázala, že pouhý dokument výuku nezmění. Proto je tentokrát klíčovým principem spolupráce a podpora implementace.

Jaká podpora je tedy připravena ze strany státu?

Aby školy mohly změnu zvládnout a nevytvářely vše znovu od nuly, je připravována víceúrovňová podpora, která pomůže jak s tvorbou, tak se zaváděním do praxe.

Úzká podpora přímo na webu prohlednout.rvp.cz

U každé části – základních gramotností, klíčových kompetencí, průřezových témat i vzdělávacích oborů – nejsou uvedeny pouze závazné očekávané výsledky učení (OVU), ale také doprovodné prvky, které pomáhají školám s jejich přenosem do výuky. Patří sem například vazby na související výstupy v jiných částech RVP ZV, popis úrovní dosažení OVU, ukázky, jak lze výstupy naplňovat v konkrétních činnostech žáků, a také ilustrativní aktivity ukazující možné způsoby rozvoje daného výstupu. Tyto materiály jsou postupně rozšiřovány a aktualizovány.

Modelové ŠVP

Modelové ŠVP ve třech variantách (předmětové, integrované a tematické) budou sloužit

jako opora pro školy, které chtějí mít při práci s kurikulem konkrétní vzor nebo se inspirovat různými přístupy k uspořádání výuky. Jejich využití je dobrovolné. V ideálním případě by neměly být pouze kopírovány, ale měly by sloužit jako podklad k vlastnímu promyšlení směřování výuky. I modelový ŠVP je potřeba upravit tak, aby mu učitelky a učitelé ve škole rozuměli, přijali ho za svůj a skutečně podle něj učili.

Metodici do škol

Terénní podpora zaměřená na facilitaci tvorby ŠVP, nastavování procesů ve sboru, sdílení dobré praxe a doprovázení škol během práce.

Metodické kabinety a oborové ukázky lekcí

Připravovány jsou i konkrétní materiály do výuky – ukázky výuky, pracovní listy, hodnocení, integrované úlohy – které pomůžou

převést očekávané výsledky učení do reality vyučovací hodiny.

Tato podpora má za cíl snížit zátěž škol, sjednotit kvalitu postupů a zároveň umožnit, aby ŠVP vznikal především jako nástroj zlepšování výuky, nikoli jako izolovaný administrativní dokument.

Revize RVP ZV není jen povinnost, ale i příležitost

Revize RVP ZV je příležitost posunout české školství od formální změny dokumentů k reálné změně výuky. Nové ŠVP mohou vzniknout tak, aby dávaly smysl jak učitelům, tak žákům – pokud budou tvořeny jako společné dílo školy a podpořeny systematickými nástroji státu.

Smysl revize se naplní teprve tam, kde výsledný dokument žije ve výuce – ne v šanonu. ■

npi

Ještě více obsahu na našem webu

- Více autorských textů a inspirativních rozhovorů.
- Podcastová řada Mezi námi, která přináší příběhy o odvážné cestě změny vlastního přístupu k učení, k řízení školy a k dalším pedagogickým rolím.
- Záznamy z konferencí a debat pro veřejnost, které pořádáme v ostravském Centru PANT.
- Ankety mezi zajímavými osobnostmi.

Čtěte na
edurevue.npi.cz

Havlův odkaz ve třídě

Text: **Barbora Grečnerová**

V letošním roce si připomínáme nedožitě 90. narozeniny Václava Havla, jeho odkaz poskytuje možnost pedagogům otevřít řadu témat prostřednictvím jeho životního příběhu a literárního díla.

Historie v životě

Václav Havel si celý život plánoval psát deník, k čemuž bohužel nikdy nedošlo. Jeho texty ale autenticky zachycují jak osobní události, tak příběh moderních dějin. Skvělou vzdělávací pomůckou může být čítanka *Sešivaný deník*, sestavená z ukázek Havlových textů různých žánrů a forem, v nichž lze sledovat atmosféru doby i momentky ze života dramatika, disidenta a budoucího prezidenta.

Příběh Václava Havla shrnuje také osmiminutový animovaný film *Václav Havel: Život*. Na jeho boj za lidská práva se soustředí šestidílná série *Každý může změnit svět*, na události roku 1989 série *Rok revoluce* a přelomovou dekádu 90. let představuje série *Devadesátá*. Všechna tato témata se také objevují ve workshopech Knihovny

Václava Havla, které každoročně navštíví přes 4000 žáků a studentů.

Morální otázky na jevišti

Havlovy hry bývají ve výuce spojovány nejčastěji s absurdním divadlem 60. let či následnou normalizací, jejich témata jsou ale nadčasová. Nejslavnější Audience nevypráví jen o zakázaném autorovi a sládkovi, ale i o principech a zásadách, jimiž se v životě řídíme – o jejich hranicích a vlastním svědomí. Projekt *Čist Havla* nabízí ukázky z řady dramát v textové i video podobě s metodikami a pracovními listy. Interaktivní workshop Audience, v němž se studenti stávají diváky i herci, je oblíbený zvláště mezi maturanty.

Sám sobě podezřelý

Václav Havel zůstal spisovatelem i jako prezident – své projevy si psal sám a proměnil je v krátká zamyšlení nad odpovědností, mocí, morálkou, identitou či solidaritou. Nevyhýbal se přitom osobní rovině jako při udělení Sonningovy ceny (1991): „Jsem jedním z těch, kteří reflektují svůj pobyt ve své politické funkci jako výraz odpovědnosti k celku, smyslu pro povinnost, a dokonce jako svého druhu obět. Jak tak ale pozoruji jiné politiky, o nichž vím své a kteří tvrdí totéž, nutí mne to znovu a znovu zkoumat sám sebe a klást si otázku, zda přeci jen i já nezačínám obelhávat sám sebe a zda i u mne nejde víc o nepřiznanou touhu po-

tvrdit si, že cosí znamenám, a tedy že jsem, než o ryzí službu věci. Zkrátka a dobře: začínám si být trvale podezřelý.“ Projevy mohou být pro mladé čtenáře vstupem k delším a slavným esejím, jako jsou *Moc bezmocných* či *Slovo o slovu*. Ukázky zpracované do výuky nabízí opět projekt *Čist Havla*.

Esejistickou tradici rozvíjí knihovna středoškolskou soutěží, která propojuje současná témata s kritickým myšlením. Poslední ročník 2025 vzbudil zájem mezi 200 středoškoláky otázkou *Vločky, nebo kameny? Jsme opravdu (tak) křehká generace?*

Rok Havel90

„Škola musí vést mladé lidi také k sebevědomému občanství; nebudou-li se o politiku zajímat všichni, stane se doménou těch nejméně vhodných,“ napsal Václav Havel v roce 1991 a jeho slova byla opakovaně citována i v debatě *Vzdělávání pro demokracii: Jak rozvíjet občanskou kompetenci?*, kterou v listopadu minulého roku pořádal Národní pedagogický institut v prostorách Knihovny Václava Havla a která ukázala důležitost občanského vzdělávání v dnešní době. ■

Zapojit se můžete i do celorepublikových připomínkových akcí v rámci havel90.cz.

EduRevue

Téma: **Nový školní vzdělávací program**

Vydání: **2026/1**

Šéfredaktorka:

Markéta Beková

Redakce:

Libor Hruška, Petra Svoboda, Radek Melichar, Bohuslav Bohuněk,
Barbora Postránecká

Foto:

David Háva a archiv autorů

Foto na titulní straně:

David Háva

Jazyková korektura:

Soňa Čapková, Tereza Lacinová, Jan Klufa

Grafika:

Petra Smolíková

Tisk:

Profi-tisk group, s. r. o.

Vydavatel:

Národní pedagogický institut České republiky,
Senovážné nám. 25, 110 00, Praha 1

Jak se vám líbí EduRevue?

Napište nám na edurevue@npi.cz

Rok vydání: 2026

ISSN 3029-5122

Více na
www.edurevue.npi.cz

Aby se děti těšily do školy
a učitelé a učitelky měli tu
nejlepší práci na světě.

